DEELgenoot

Periodiek van de Historische Kring Blaricum

NUMMER 83 VOORJAAR 2017

Agenda 2017

- **Maandag 20 maart**
  Jaarvergadering Historische Kring Blaricum
  Locatie: Onderkomen HKB
  Aanvang 20.00 uur

- **Zaterdag 25 maart - zondag 17 september**
  Expositie Eppo Doeve schilderijen en tekeningen

- **Zaterdag 1 april**
  Dorpswandeling o.l.v. gids
  Start 14.30 uur. Opgeven noodzakelijk

- **Zaterdag 13 mei**
  Open Dag TVE in Blaricum

- **Zaterdag 7 oktober**
  Dorpswandeling o.l.v. gids
  Start 14.30 uur. Opgeven noodzakelijk

De tentoonstellingen worden gehouden bij de Historische Kring Blaricum aan de Brinklaan 4A. Ze zijn te bezichtigen donderdags van 20.00 - 22.00 uur en zaterdags van 14.00 - 16.00 uur. De toegang is gratis*.

*Voor alle activiteiten van de Kring geldt dat deze gratis zijn voor leden en dat we aan niet-leden een bijdrage vragen van € 3,- (tentoonstellingen uitgezonderd). Om verzekerd te zijn van een plaats bij een lezing en/of dorpswandeling is het noodzakelijk u van tevoren op te geven, bij voorkeur per e-mail: secretaris@hkblaricum.nl (of anders telefonisch 06 53 168 006).

VOORPAGINA: *Bierlabel Blaricums Meibock*

Historische Kring Blaricum

Deelgenoot 83 Voorjaar 2017

Inhoudsopgave

Van Bestuurszijde....1976
Uitnodiging Jaarvergadering....1980
Notulen jaarvergadering 21 maart 2016....1981
Actie - Reactie - Errata....1983
Verdwenen Blaricum - 2 (Dorpsstraat 20)....1984
Eppo Doeve in Blaricum....1986
Met een gids wandelen door Blaricum....1990
Mobilisatie 1939....1992
Sal Slijper....2000
Nieuwe aanwinsten....2014
Naar school (deel 2): van Naarderweg naar Kerklaan en weer terug....2016

Bestuur
Voorzitter: J.A.M. Vos, Driftlaan 35
Secretaris: V.E.H.M. ten Broeke-Abels, Driftlaan 21
Penningmeester: P.M.A. van den Breemer, Schoolstraat 2
Leden: R.P. Machielse, G.H. Machielse, G.J. van der Woude, W. van 't Hull

Ere-leden: J. Verwaal, W.J.A. Visser en A.J.G. Lindeman
Leden van verdienste: A. Boersen-de Jong, J. Goes, F.J.J. de Gooijer, G.H. Machielse, R.P. Machielse en H. Rigter

Redactieadres: Brinklaan 4A, 1261 ER Blaricum
E-mail: redactie@hkblaricum.nl

Vormgeving: Ton Hartong

IBAN: NL76 RABO 0308 4257 07 ISSN 2213-2309

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke andere wijze dan ook zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteurs.

Op 21 december jl. werd de HKB blij verrast door Carin van den Berg, eindredacteur van de weekkrant 'BELnieuws' met de uitreiking van de 'Blaricummer van het jaar 2016'-award. Het was de tweede keer in het bestaan van de krant dat deze werd uitgereikt.

BeeldbankBlaricum.nl is 'Blaricummer van het jaar 2016'

De jury bestaande uit Gusta Sluyters, Patty de Wit, Hans Kuperus, Michel Stoeltie en Carin van den Berg beoordeelt op de volgende criteria. De genomineerde doet iets uitzonderlijks binnen eigen kring en Blaricum, inspireert anderen, woont in Blaricum en is daar actief, draagt bij aan een positieve uitstraling binnen de gemeente en profileerde zich in het afgelopen jaar. Wat vooral zwaar weegt voor de jury is dat de initiatieven meestal zonder overheidssubsidie en door vrijwilligers worden gerealiseerd.

De BelNieuws award voor BeeldBankBlaricum.nl

Het juryrapport luidde als volgt: Naast het jaarlijks organiseren van tentoonstellingen, waaronder in 2016 één over agrarisch Blaricum en 'BVV'31 85 jaar', organiseert de Kring ook andere zaken zoals dorpswandelingen. Voor dit jaar is in samenwerking met de Stichting Promotie Blaricum een enorme bijdrage geleverd aan het bewaren van de geschiedenis van Blaricum door het lanceren van de BeeldbankBlaricum.nl. Iedereen kan aan deze beeldbank bijdragen door beeldmateriaal in te sturen. Een groot stuk van de geschiedenis van Blaricum is hierdoor voor iedereen makkelijk toegankelijk geworden. Juist omdat deze beeldbank specifiek voor Blaricum is, kleinschalig maar voor een heel dorp, scoort het hoog in de ogen van de jury. Vrijwilligers zijn dag in dag uit bezig geweest foto's te scannen. Hoog tijd om deze mensen en BeeldbankBlaricum.nl eens in het zonnetje te zetten. U zult begrijpen dat de HKB erg blij is met deze award.

Het 7e lustrum van de HKB

Op 14 mei a.s. bestaat de Kring 35 jaar. Ter gelegenheid van dit lustrum hebben we een speciaal Blaricums biertje laten brouwen: ‘Blaricums Meibock’. Het proces startte in het voorjaar van 2016 met het inzaaien van gerst op de Blaricumse Eng. Na het maaien en dorsen werd door Ruud Zwanikken een hoeveelheid gerst beschikbaar gesteld, bij Richard Borsen (de fietsenmaker) 2 kg lindehoning ingekocht en via de Boekweitclub werd 1 kg boekweitkorrels verkregen. Begin december 2016 werd vervolgens door het Gooisch Biergilde het bier gebrouwen bij de Sallandseland Brouwerij te Raalte in Overijssel. Na een rijpingsperiode van 6 weken volgde het bottelen en etikettering waarna een week later de biertjes verpakt werden en afgeleverd bij de Kring.

Een pittig biertje

Het is uiteindelijk een biertje geworden met een alcoholpercentage van 6.5% met de ingrediënten water, hop, boekweit, gerst en honing.

Op het etiket staat *“Een ambachtelijk gebrouwen bier met lokale en regionale ingrediënten waaronder gerst, lindehoning en boekweit. Een uniek blond bier met een verrukkelijke afdronk. Geschikt om zo te drinken maar past ook uitstekend bij vleesgerechten”*.

Gratis voor leden HKB
2 flesjes Blaricums Meibock

In deze Deelgenoot vindt u ter gelegenheid van het 35-jarig bestaan van de Historische Kring Blaricum een los bijgevoegde BIERBON. Bij inlevering ontvangt u gratis, als lid van de HKB, twee (2) flesjes Blaricums Meibock.

Op de achterzijde staat vermeld wanneer u uw biertjes kunt komen halen bij ons onderkomen aan de Brinklaan 4a.

Deze actie is geldig tot 31 juli 2017

Open Dag TVE

De Stichting 'Tussen Vecht en Eem' is de overkoepelende organisatie van historische kringen in het gebied tussen de Utrechtse Eem en de Vecht. Elk jaar organiseert TVE een Open Dag met een speciaal thema. Dit jaar wordt deze dag op 13 mei in Blaricum gehouden.

Het thema is: **'Kunst in Blaricum, kunstenaars en architectuur in de 20e eeuw'**

PROGRAMMA Open Dag TVE zaterdag 13 mei 2017

Ochtendprogramma St Vitusgebouw, Kerklaan 10 Blaricum

09.30 uur	Ontvangst en koffie
10.00 uur	Opening door Jan Vollers, voorzitter van Tussen Vecht en Eem en Welkomsttoespraak door Joan de Zwart-Bloch, burgemeester van Blaricum
10.20 uur	Lezing van Lien Heyting, auteur van 'De wereld in een dorp' over: Blaricumse Kunstenaars en De Stijl Lezing van Diane Kostman, kunsthistorica: 'Van Hynckes tot Ten Hoope'
12.00 uur	Gemeentehuis, Kerklaan 16 Blaricum Jacob Bogaert speelt uit '7 Proeven van Stijlkunst' drie delen voor piano van Jacob van Domselaer
Lunch	St Vitusgebouw, Kerklaan 10 Blaricum

Middagprogramma met drie excursies (vanaf 13.30 uur):

A. Dorpswandeling langs kunstenaarswoningen en ateliers in beheer van de Dooyewaard Stichting met gids
B. Huifkartocht kunstenaars en architectuur (maximaal 20 deelnemers, op volgorde van aanmelding)
C. Wandeling langs Blaricumse architectuur, o.a. Schönehuis met gids

Eindpunt: St Vitusgebouw, Kerklaan 10 Blaricum.
16.00 -17.00 Afsluiting

Voor informatie en aanmelding zie www.tussenvechteneem.nl/open-dag

Filmavond

Op dinsdag 15 november jl. vertoonde de HKB opnieuw de unieke film *'200 jaar Blaricum'* met commentaar van Frans Ruijter. Omdat de belangstelling ook nu weer overweldigend was, vertoonden we de film voor een derde keer op 18 januari. Ditmaal met commentaar van Gerbe van der Woude.

Tentoonstelling Tom Bezemer

Op 17 maart eindigt de expositie van tekeningen van Tom Bezemer die gemaakt zijn in en rond Blaricum. U hebt dus nog enige dagen de tijd om een bezoekje te brengen aan de Kring om zijn werk te bezichtigen. Reeds velen zijn u voor gegaan.

Eppo Doeve (1907-1981): schilderij Kees Rigter, 40x50cm

Tentoonstelling Eppo Doeve

Van 25 maart tot 17 september is bij de HKB een tentoonstelling van schilderijen en tekeningen van de tekenaar en ontwerper Eppo Doeve. Verderop in deze Deelgenoot treft u een artikel aan over deze 'alleskunner' van Jop Euwijk.

Wandelingen

Op zaterdag 1 april 2017 organiseert de Kring weer een dorpswandeling. Onder leiding van Frans Ruijter wandelt u 1½ uur door ons dorp terwijl u luistert naar zijn verhalen. U wordt verzocht zich op te geven per e-mail info@hkblaricum.nl

Leden en contributie

Het aantal leden blijft ongeveer gelijk. Helaas hebben we 9 leden af moeten afvoeren wegens non-betaling. Om in het verenigingsjaar 2017 het één en ander te kunnen organiseren, hopen we dat u uw contributie van minimaal € 13,50 spoedig zal overmaken op onze rekening NL76 RABO 0308 4257 07.
Waarvoor bij voorbaat dank.

In deze Deelgenoot treft u de uitnodiging aan voor de Jaarvergadering en de notulen van de jaarvergadering van vorig jaar. Naast de vaste rubrieken ook artikelen over Eppo Doeve in Blaricum, Met een gids wandelen door Blaricum, Mobilisatie 1939 waarin Wilhelmus Rozendaal een rol speelt en Sal Slijper.

De Kring wenst u veel leesplezier.

Uitnodiging Jaarvergadering

Geachte leden,
Het bestuur nodigt u uit tot het bijwonen van de JAARVERGADERING die gehouden wordt op

MAANDAG 20 MAART 2017
om 20.00 uur in het gebouw 'Achter de Deel', Brinklaan 4a

AGENDA

1. Opening
2. Goedkeuring van de notulen van de jaarvergadering van 21 maart 2016
3. Ingekomen stukken en mededelingen
4. Jaarverslag 2016
5. Rekening en verantwoording over 2016 door de penningmeester
6. Vaststelling begroting 2017
7. Verslag kascommissie
8. Benoeming nieuwe kascommissie
9. Vaststelling contributie 2018
10. Mutaties werkgroepen
11. Bestuursverkiezing

    Volgens rooster treden af de heren Joep Vos, Ron Machielse en Gerbe van der Woude. Zij stellen zich herkiesbaar. Kandidaten kunnen ook door de leden worden voorgesteld. In de Statuten staat hierover: 'Een voordracht door 10 leden of meer moet voor de vergadering schriftelijk bij het bestuur worden ingediend en dient vergezeld te gaan van een bereidverklaring van de kandidaat.' Ledenlijst ter inzage bij 'Achter de Deel'.
12. Rondvraag
13. Sluiting

    PAUZE

    Filmvertoning

Namens het bestuur,
Vera ten Broeke-Abels, *secretaris*

Notulen jaarvergadering 21 maart 2016

1. ***Opening***
   Voorzitter Joep Vos opent om 20.00 uur de 34-ste jaarvergadering van de HKB en heet de aanwezigen van harte welkom. De vergadering wordt bijgewoond door 20 leden.
   In 2015 zijn er 27 nieuwe leden bijgekomen terwijl door overlijden, opzeggingen en verhuizing 26 leden afvielen, waarvan 4 door non-betaling. De 20 ruilabonnementen niet meegerekend ontvangen in totaal 582 leden ons periodiek de Deelgenoot.
   De voorzitter herdenkt de overleden leden en vraagt een ogenblik stilte ter nagedachtenis.
2. ***Notulen van de jaarvergadering van 13 april 2015***
   Deze zijn gepubliceerd in de voorjaarsdeelgenoot nummer 80 en worden goedgekeurd.
3. ***Ingekomen stukken en mededelingen***
   Bericht van verhindering is ontvangen van de heer Jaap Ruijter.
   Afgelopen winter hebben we wateroverlast gehad in de kelder. Aangezien de oorspronkelijke aannemer failliet was gegaan, hebben we ons moeten richten tot een nieuwe aannemer. Het bedrag van € 1.925,- komt ten laste van de voorziening voor onderhoud.
   De Open Dag 2017 van TVE wordt in Blaricum gehouden in verband met het 35-jarig bestaan van de Kring. Ter gelegenheid daarvan gaan we o.a. bier brouwen, Blaricums meibock. De overige programmaonderdelen zijn in ontwikkeling.
4. ***Jaarverslag 2015***
   Het jaarverslag 2015 wordt voorgelezen door de secretaris.
   Er zijn geen vragen en geen op- of aanmerkingen.
5. ***Rekening en verantwoording over 2015***
   Penningmeester Peter van den Breemer geeft toelichting op de resultatenrekening en de balans over 2015 waarna deze wordt goedgekeurd door de leden.
6. ***Vaststelling begroting 2016***
   De penningmeester licht de begroting toe. Er zijn geen op- of aanmerkingen.
7. ***Verslag kascommissie***
   De jaarrekening 2015 is gecontroleerd en goed bevonden. De leden verlenen het bestuur decharge voor het gevoerde financiële beleid. De leden van de kas-

commissie spreken hun waardering uit voor het financiële beleid. De vergadering geeft middels applaus te kennen het hiermee eens te zijn.

8. Benoeming nieuwe kascommissie

Volgend jaar zullen de boeken gecontroleerd worden door de heren H. Machielse en J.Willems. De heer Udo Poolman Simons meldt zich als reserve.

9. Vaststelling contributie 2016

De contributie voor volgend jaar blijft € 13,50. Met ingang van 1 januari 2015 werden de portikosten voor leden buiten het BEL-gebied al verhoogd naar € 6,-.

10. Activiteiten werkgroepen

De klederdrachtwerkgroep heeft afgelopen jaar een nieuwe opkamer ingericht. Aan het papieren archief wordt nog steeds gewerkt. De diverse indexen zijn gemaakt waardoor het archief nog toegankelijker is geworden.

Het scannen van het fotoarchief vraagt veel tijd maar schiet al aardig op. Er wordt iedere week een paar uur trouw aan gewerkt door Wim van 't Hull. Vorig jaar moesten er nog 2250 foto's gedaan worden, nu nog maar 400.

Het ansichtkaartenarchief (369 stuks) en de bidprentjes (ongeveer 725 stuks) zijn op alfabet gezet. De archieven van de toneelvereniging en RKBVV zijn uitgeplozen. Het archief van de paardensportvereniging dat we net hebben ontvangen, wordt nog gedaan.

De beeldbank voor de website is de uitdaging van dit jaar. Deze wordt opgezet door vader en zoon Hartong en zal in mei officieel van start gaan met als adres www.beeldbankblaricum.nl. Hierop kan men informatie vinden over een verzameling plaatjes en foto's die zijn ingedeeld in categorieën en thema's. Om te beginnen worden er 200 stuks ingevoerd. De kosten voor het opzetten van de beeldbank worden gedragen door de Stichting Promotie Blaricum.

11. Bestuursverkiezing

Dit jaar is Vera ten Broeke-Abels aftredend. Zij stelt zich opnieuw beschikbaar voor de functie van secretaris. De vergadering neemt per acclamatie de benoeming aan.

12. Rondvraag

Kees Terweijden vraagt of de film '200 jaar Blaricum' nog een keer vertoond kan worden. Deze had enorm veel succes. Misschien is onze jaarlijkse filmavond in november een goede gelegenheid.

13. Sluiting

Om 20.40 uur wordt de vergadering gesloten en wordt een compilatie van films van 'Dag van het Werkpaard' en ploegwedstrijden vertoond.

Actie - Reactie - Errata

In deze rubriek kunt u reageren op onjuistheden of aanvullingen geven op eerder verschenen uitgaven van de 'DEELgenoot'. Wij danken u voor uw reacties.

Deelgenoot 76 - de kwartierstaten van Barend Gerardus Speller
Geachte mevrouw ten Broeke,
Op blz. 1671 staat de zin dat van o.a. Hendrik geen mannelijke nazaten bekend zijn. Dit is onjuist. Deze tak van de naam Speller kent tot aan de dag van vandaag mannelijke nazaten. Bedankt voor uw snelle en wijze reactie.
Met vriendelijke groet, Ir. N.M. Speller, Waalre

Deelgenoot 82 - Naar school
Commentaar van Peter van den Breemer op het artikel van Ron van den Berg
Blz. 1964. Onder voorbehoud maak ik de opmerking dat het gezin Verploegen ten tijde van het huwelijk van Marietje (later Mary) woonde in het Oude Raedthuijs. Haar vader was nl. Gemeentesecretaris van Blaricum en het waren andere tijden. Het gezin is op een gegeven moment verhuisd naar de Raadhuisstraat, een huis dat schuin staat achter het huis Kruislaan 3, waar ik geboren ben en waar wij tot 1958 hebben gewoond.
Blz. 1965. Marietje Verploegen, Marietje en Thea Vos waren vriendinnen. Immers de gezusters Vos woonden aan de overzijde op Torenlaan nummer 3. De gezusters Vos zijn dochters van Jacob Vos, de pompenboer, mijn opa. (zie ook de pagina genealogie op www.hkblaricum.nl/genealogie).
Het verhaal over Ruimzicht en de fantasieën die daar bij staan is onwaar. Dat krijg je met al die Vossen in het dorp! De verloving was uit, Marietje is gehuwd met een boer in het land van Maas en Waal.
De gezusters Vos hebben hun hele leven contact onderhouden met Mary en Marcel. Ik herinner mij ook nog dat mijn oma Vos bij een verjaardag, jaren 60/70, een diner heeft gegeven in...Vita Nova.
Blz. 1972. De klok. Nadat het oorspronkelijke exemplaar jaren in deplorabele toestand bij het voormalige postkantoor heeft gestaan is de klok bij de HKB gekomen. Herstel is te kostbaar. Vervolgens is er een geheel nieuwe klok geplaatst bij restaurant Bruno tegenover Gall & Gall.

Verdwenen Blaricum - 2 *(Dorpsstraat 20)*

Met het verdwijnen (lees slopen) van een pand verdwijnt ook vaak de historie. Zo is ook de geschiedenis van het voormalige perceel Dorpsstraat 20 grotendeels verdwenen. Er is bijvoorbeeld niet bekend wie de architect van het (oorspronkelijk gebouwde) pand was.

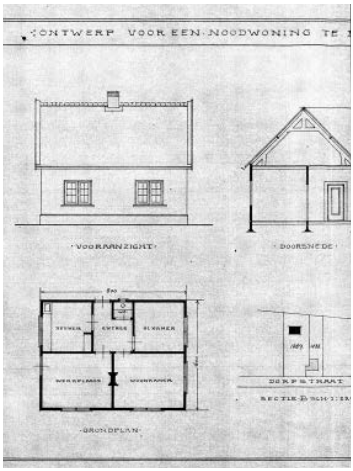
Voorzijde pandje Dorpsstraat 20 (vanaf de straat gezien)

Ik vermoed dat het niet een architect was die verantwoordelijk was voor de bouw, maar dat het aannemer Rokebrand is geweest. Deze was het ook die in opdracht van mej. J. Klopmeijer op 15 juni 1912 vergunning kreeg voor het uitbreken van een stel deuren en het plaatsen van één deur en twee lichtkozijnen (ramen) in de achtergevel van het woonhuis. In de vergunning stond toen niet Dorpsstraat no 20, maar Dorpsweg no. 14.
Op 3 december 1912 werd vergunning verleend voor het aanbrengen van een raam in de noord-westgevel in de muren en gedeeltelijk in het dak.

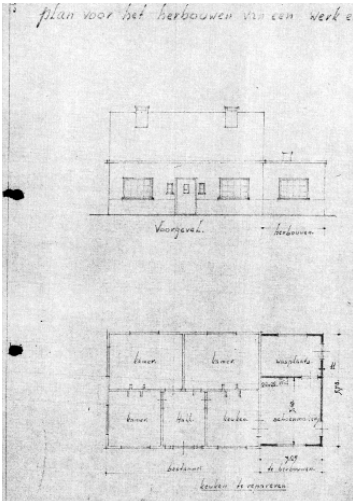

Achterzijde pandje Dorpsstraat 20 met zicht op uitbouw

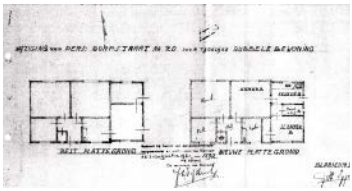
Vervolgens ontdekte ik iets vreemds. Het college van burgemeester en wethouders verleende op 20 mei 1920 vergunning aan mej. Anna Vlam voor het bouwen van een noodwoning. De architect was volgens de vergunning W. J. Kaarsgaren terwijl het werk zou worden uitgevoerd door de Gebroeders Kuijer. Hoezo een noodwoning? Is mij niet bekend. Het

Afb 1: bouwtekening noodwoning

Afb 2: bouwtekening wederopbouw

Plattegrond Dorpsstraat

was een heel klein en eenvoudig pandje (zie afb 1). Of deze bouw daadwerkelijk is gerealiseerd is ook de vraag, maar ik vermoed van wel. Op 20 april 1942 werd vervolgens vergunning verleend aan J.C. Klopmeijer voor het "wederopbouwen van een door brand vernielde werk- en waschplaats". Er werd een groter pand teruggebouwd dan wat er stond (zie afb 2). Vervolgens werd op 8 augustus 1961 aan mej. Klopmeijer vergunning verleend voor het veranderen van het woonhuis voor dubbele bewoning. Na een verbouwing werd op 7 februari 1962 een verklaring afgegeven dat het perceel Dorpsstraat 20 voldeed aan "redelijke eisen van bewoning door twee afzonderlijk levende gezinnen". Het pandje werd toen bewoond door de familie Klopmeijer en de familie Niesing, De heer Klopmeijer was schoenmaker van beroep, waarvoor in het pand een werkplaats werd gerealiseerd.
Het kleine lieflijke pand is gesloopt in 2002. Tot zover de (vermoedelijke) historie van het verdwenen pand Dorpsstraat 20.

Gerbe van der Woude

Dorpsstraat 20 anno 2017

Eppo Doeve in Blaricum

Jop Euwijk, historicus van Het Citaat

Eppo Doeve, tekenaar en ontwerper

Zeven jaar lang woonde er een duivelskunstenaar in Blaricum. Tussen november 1941 en oktober 1948 huurde Eppo Doeve een deel van Onder 't Hilder, gevestigd op Kerklaan 7a. Oplettende lezers van Deelgenoot zullen dit adres herkennen. In deze boerderij hebben namelijk diverse bekende Blaricummers gewoond. In de jaren dat Doeve er verbleef, werd de andere helft gebruikt als galerie door kunstenares Epi van Brussel – Van de Velde.

Eppo Doeve (Bandoeng, 1907 – Amsterdam, 1981) was een van de bekendste Nederlandse tekenaars. Zijn bekendheid had hij voor de oorlog te danken aan zijn reclamewerk en illustraties in Haagsche Post en de Radiobode van de AVRO. Na de oorlog had hij veel succes met de door hem ontworpen bankbiljetten en zijn tekeningen voor Elseviers Weekblad.
Ook kwam hij geregeld op televisie. Doeve beheerste elke vorm van grafische kunst, zonder een formele opleiding te hebben gehad. Affiches, toneeldecors, boekillustraties, schilderijen; Doeve maakte het allemaal. 'Hij kon alles wat hij wilde, en wilde alles wat hij kon,' zei tekstschrijver Alexander Pola over zijn collega bij NCRV's Hier en nu.
De Blaricumse jaren van Doeve zijn interessant om diverse redenen, die allemaal met elkaar in verband staan. Allereerst valt het natuurlijk op dat hij gedurende de oorlogsjaren in Blaricum verbleef. Ook voor Doeve vormde de Tweede Wereldoorlog een bijzondere tijd met veel onzekerheden en grote veranderingen in de persoonlijke sfeer.
Voordat we daar verder op ingaan, is het handig om dit meteen te onderstrepen met een wending in zijn loopbaan. Doeve ging in Blaricum serieus aan de slag

als schilder. Hij had weleens eerder het penseel opgenomen, maar in Blaricum begon Doeve pas echt te werken aan een schildersoeuvre. Dit had alles te maken met het opdrogen van de stroom tekenopdrachten en dus ook zijn bron van inkomsten. Toen hij na de oorlog weer veel opdrachten kreeg, was het snel afgelopen met zijn ontwikkelingen op dit gebied. Hij probeerde nog wel te schilderen, maar het kwam er nauwelijks meer van.
De derde reden waarom de Blaricumse tijd aandacht verdient, is een heel basale: we weten er maar weinig van af. Ook dit heeft natuurlijk te maken met de oorlog. Doeves voor- en naoorlogse oeuvre is zo groot en beroemd, dat alle aandacht haast automatisch daarnaar uitgaat. Die periodes zijn ook makkelijk te reconstrueren. De publicatiedata van zijn boekillustraties en politieke spotprenten geven een goed overzicht van zijn dagelijkse bezigheden. Veel van dit werk is goed gecatalogiseerd of zelfs geheel digitaal beschikbaar. Een reconstructie van Doeves werk en leven in Blaricum is veel moeilijker te maken. Hieronder een bescheiden poging.

Privé

Toen Eppo Doeve met zijn vrouw Tin eind 1941 in Blaricum kwam wonen, was het snel afgelopen met zijn medewerking aan Haagsche Post en Radiobode. De bladen bleven nog wel bestaan, maar rond 1942 waren alleen journalisten met nationaalsocialistische sympathieën nog welkom. De vaste bodem onder het bestaan van de tekenaar viel weg. Hij moest allerlei sporadische opdrachten aannemen, waardoor hij lange periodes niet in Blaricum was. In het Brabantse Vlijmen dook hij bijvoorbeeld meerdere malen onder bij een graszadenbedrijf, mogelijk ook om aan de Duitse Arbeitseinsatz te ontkomen. Daar portretteerde hij diverse familieleden van de directeur.

Eppo Doeve - Stilleven met bloemen

In de periodes dat Doeve wel thuis

was, maakte hij ook diverse portretten van mensen die hem konden helpen in de moeilijke tijden. Er zijn veel anekdotes van vrienden en kennissen die de sympathieke kunstenaar eten of spullen aanboden. Een schilderij was een goed ruilmiddel of op zijn minst een teken van waardering. In Deelgenoot hebben eerder verschillende voorbeelden gestaan van deze Blaricumse oorlogsportretten.
Officieel woonden Doeve en zijn vrouw tot hun scheiding in 1948 in Blaricum, maar diverse bronnen wijzen uit dat Doeve mogelijk al eerder in een Amsterdams hotel verbleef. Doeve bouwde na zijn scheiding daar een nieuw leven op, met een tweede huwelijk, veel nieuwe vrienden en ontelbare opdrachtgevers. Het hoofdstuk Blaricum werd echt afgesloten.

Doeves erfenis als schilder

Het is niet helemaal eerlijk om Doeves keuze om te gaan schilderen als pure noodzaak te zien. Naast opdrachten en vriendendiensten, maakte hij ook vrij werk. Hij voelde zich hierbij gesteund door zijn vrienden Carel Willink, Raoul Hynckes en Gerard Röling. Hun tips en aanmoedigingen hebben hun weg naar het doek gevonden, want Doeves magisch realistische schilderijen zijn geheel in lijn met die van zijn collega's.

Eppo Doeve - Schilderij Gerrit Rigter

Toch staat Doeve niet bekend als een groot schilder. Goed, maar niet goed genoeg. Voor het werk van zijn vrienden betaal je veel meer en musea en kunsthistorici slaan hem geregeld over. Voor een deel zal dat komen door de kwaliteit van Doeves werk. Sommige schilderijen zijn misschien niet goed genoeg uitgewerkt.
De kwantiteit van zijn andere werk lijkt mij echter doorslaggevender. Al vanaf het eerste moment dat Doeve exposeerde met zijn schilderijen gingen er stemmen op dat

hij geen kunstenaar kón zijn. Hij was immers al een bekend tekenaar. Deze logica is weliswaar niet waterdicht, maar niet ongewoon onder kunstcritici. En ook tegenwoordig zullen kunsthistorici niet snel over het idee heen kunnen stappen dat Doeve duizenden illustraties, spotprenten en reclames heeft gemaakt.
De vrije schilderijen van Doeve zijn na de jaren veertig nooit meer in zijn geheel tentoongesteld. De kunstenaar vond het daarnaast erg jammer dat hij nauwelijks meer aan schilderen toekwam. De schilderijen die hij nog wel maakte, waren vrijwel allemaal om jubilea van bevriende collega's of directeuren van grote bedrijven op te luisteren. De Blaricumse schilderijen zijn volledig ondergesneeuwd. Het is zelfs de vraag waar de tien tot twintig kunstwerken allemaal zijn. Dit staat de (her)waardering van deze verzameling natuurlijk flink in de weg.

Meer onderzoek is nodig

Het is een cliché, maar hoe meer ik over Doeve te weten kom, hoe meer vragen ik heb. Zijn tijd in Blaricum is daarvan een goed voorbeeld. Hoe komt een bekende Nederlands-Indische man, die in de jaren 30 fel anti-Duitse spotprenten had gemaakt, ongeschonden de oorlog door? Ik weet het niet precies.
Hij dook lange periodes onder, maar moet ook veel thuis zijn geweest. Waarom werd hij niet opgepakt? Hield iemand hem uit de wind? Doeve werkte in ieder geval wel voor twijfelachtige personen. Hij maakte in 1943 een schilderij voor een tentoonstelling in het Stedelijk Museum over het Jeugdherbergwerk. Op het eerste gezicht niet iets om je zeventig jaar later over op te winden. De organisatie was echter wel in handen van de collaborerende (overheids)instanties. En zo zijn er nog wel een paar voorbeelden op te noemen. Daar staan verklaringen over het vervalsen van persoonsbewijzen en het rondbrengen van verzetskrant Vrij Nederland tegenover.

Het mag duidelijk zijn dat het laatste woord over Doeves verblijf in Blaricum nog niet is gezegd. Daarvoor is veel aanvullend onderzoek nodig. Hopelijk kom ik daar ooit aan toe, of pakt iemand anders dat op. Alle kruimels aan informatie uit Blaricum en omstreken zijn tot die tijd van harte welkom.

Reacties graag naar info@hetcitaat.nl.

Kijk op www.eppodoeve.nl voor meer informatie.

Met een gids wandelen door Blaricum

De reguliere rondleidingen worden in 2017 weer twee keer gehouden, in het voorjaar op zaterdag 1 april (het is geen grap!) en in het najaar op zaterdag 7 oktober. Daarnaast kunt u altijd een wandeling aanvragen ter gelegenheid van bijvoorbeeld een familiedag, jubileum, verjaardag, of zo maar omdat u het fijn vindt dat u in Blaricum woont en er meer over wilt weten. In dat geval kunt u een afspraak maken met de secretaris van Historische Kring Blaricum per e- mail of telefonisch, zie hiervoor onderaan het artikel.

Misschien denkt u “ik woon hier al zo lang, wat kunnen zij mij nog vertellen wat ik niet weet”, nou die uitdaging neem ik graag aan. Want als ik u niets nieuws meer kan vertellen, dan kunt u het mij misschien wel. Want een mens is nooit te oud om te leren. Zelfs ik, als geboren en getogen Blaricummer, leer nog iedere dag over ons dorp. Zo komen we met z’n allen steeds meer te weten over het verleden.

Dorpswandeling 23 maart 2016

Blaricum heeft een rijke geschiedenis. Waar in het land vind je een plaats, waar zoveel historie ligt. Niet alleen over de oorspronkelijke bewoners, de boeren en hun erfgooiersschap, maar ook over de vele culturele invloeden van buitenaf die het dorp hebben gemaakt tot wat het nu is. Denk aan de vele kunstschilders die het dorp letterlijk en figuurlijk anders deden kleuren. Of de leden van de Kolonie van Internationale Broederschap die door de Blaricumse bevolking toen werden weggezet als ‘blote potenlopers en plantenvreters’. En vergeet niet de schrijvers die hier hun inspiratie opdeden zoals Fritzi ten Harmsen van der Beek, Marten Toonder, Victor van Vriesland en Martinus Nijhoff. En later de televisiesterren, de zogenaamde BN’ers, die het Gooi in het algemeen en Blaricum in het bijzonder als een mooie

Foto: Kees Korenaar

Gids Frans Ruijter vertelt tijdens de dorpswandeling allerlei wetenswaardigheden over Blaricum

uitvalsbasis zagen voor hun carrière. Over de laatste groep kan ik u zeggen, daar komen we misschien wel langs tijdens de wandeling maar ik vertel niet wie waar woont. Iedereen heeft immers recht op privacy.

De Historische Kring Blaricum streeft er naar de geschiedenis levend te houden in woord en geschrift. Ik kijk er dan ook elke keer weer naar uit een groep rond te leiden. Want verhalen moeten steeds opnieuw verteld worden.
Hopelijk zie ik u op 1 april en anders op 7 oktober. Mijn vaste overtuiging is dat je het heden pas kan begrijpen als je het verleden kent.

Voor leden van de Historische Kring is de reguliere wandeling gratis. Niet-leden betalen € 3,-. Na een korte uitleg in het onderkomen van de HKB aan de Brinklaan, onder het genot van een gratis kopje koffie of thee, wordt er om 14.30 uur gestart met de wandeling. Omstreeks 16.00 uur zijn we dan weer terug.
U bent verzekerd van deelname als u zich aanmeldt via info@hkblaricum.nl of telefonisch bij de secretaris van de Historische Kring Blaricum, tel: 0653168006.

Frans Ruijter

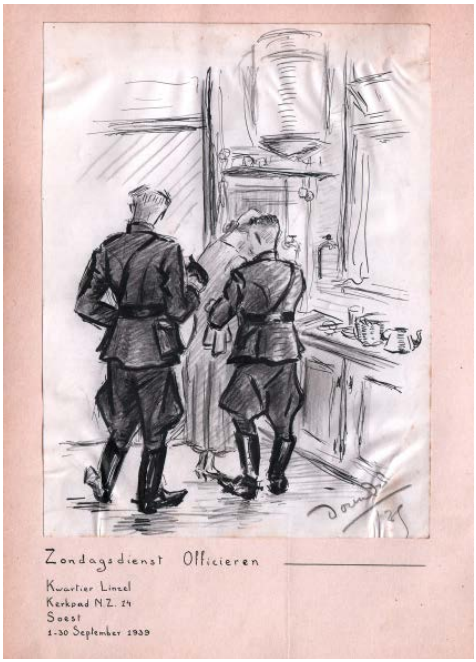
Mobilisatie 1939

Toen als gevolg van de oplopende spanningen in Europa werd besloten tot mobilisatie van het Nederlandse leger kwamen bij veel mensen in die dagen herinneringen boven aan 25 jaar tevoren, 1914. Ook toen zag Nederland zich wegens het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog genoodzaakt te mobiliseren en zelfs dat was toen al de tweede maal dat er gemobiliseerd werd, want ook tijdens de Frans-Duitse oorlog van 1870 gebeurde dit. Gelukkig werd de Nederlandse neutraliteit in beide gevallen gehandhaafd en raakte Nederland dus niet bij werkelijke oorlogshandelingen betrokken.

Mobilisatie pleegt echter een enorme aanslag op de economie en dus het dagelijks leven van een land. Toen op 28 Augustus 1939 dus weer werd besloten tot mobilisatie ontstond weer de verwarde situatie van 1914, die toen 4 jaar duurde, en evenzo lang tienduizenden mannen over alle uithoeken van ons land verstrooide.
Het Nederlandse leger bestond in 1939 uit louter opleidingseenheden en depottroepen en had een sterkte van rond 100.000 man. De opleidingseenheden die de weinige dienstplichtigen het 'handwerk' bijbrachten, hadden daarvoor

Wim Rozendaal in overall tijdens mobilisatie 1939 in Soest

Officieren aan de afwas

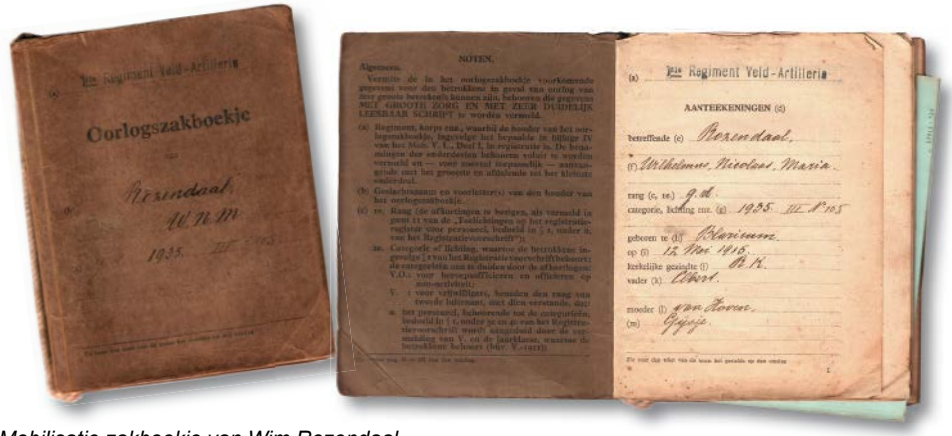
slechts enkele maanden ter beschikking want zolang duurde de toenmalige diensttijd waarna de soldaat weer naar de burgermaatschappij terugkeerde. Parate onderdelen zoals later gebruikelijk bestonden niet zodat zelfs het voeren van een beperkte oorlog zonder mobilisatie niet mogelijk was en ook het verdedigen tegen een aanvaller zou al snel op een catastrofe uitlopen.

Als eerste werden de lichtingen 1924-1938 terug opgeroepen waarbij al snel het gebrek aan goede legering voor zo'n grote groep mannen aan het licht kwam. Hierop werden alle mogelijke vormen van onderdak aangeboord, van scholen, fabrieks-hallen, bioscopen, villa's, tuinhuizen tot boerderijen (vakantieparken waren er nog niet). Er werd dus 'ingekwartierd'. De artillerie en de cavalerie vonden vanwege haar paardentractie doorgaans onderdak in boerderijen.

Zoals te begrijpen liep ook nu weer het dagelijkse leven uit de rails. Alleen al het feit dat plotseling 200.000 mannen niet meer op hun werk verschenen en toch ook op een of andere wijze financieel gecompenseerd moesten worden omdat zij bijvoorbeeld kost-

Ingekwartierd! Wim Rozendaal boven links

winner waren vormde al een onaangename aanslag op ‘s Rijksschatkist. Die na de crisisjaren toch al niet boordevol zat. Omdat men ook toen al niet in de toekomst kon kijken was het moeilijk voorspellen hoe lang deze situatie zou blijven bestaan. Uiteindelijk zou het ruim 8 maanden worden waarin ook nog een bijzonder koude winter 1939-1940 de manschappen parten speelde.

Mobilisatie zakboekje van Wim Rozendaal

De gemobiliseerden werden gelegerd in de buurt van hun oorlogsbestemming bv. de Grebbelinie ook wel genaamd de Valleistelling die zich bevond tussen grofweg Spakenburg en Wageningen, allereerst langs de rivier de Eem en daarna de Gelderse Vallei volgde. Evenals in de rest van het land werden alle hierin gelegerde militairen geacht hun eigen onderkomen maar ook hun stellingen in orde te maken wat in de praktijk tot veel improvisatie leidde.

Toch werd ook voor ‘Jan Soldaat’ aan entertainment gedaan d.m.v. film en radio en zelfs cabaret en voor het thuisfront kwamen postkaarten met humoristische tekeningen en foto’s in omloop. Onze vroegere Blaricumse ‘Muzikant’ Tinus de Toeter (Martinus Majoor) stond model voor een serie ansichtkaarten van de mobilisatie. De Kring beschikt over een mooie serie van ‘Tinus’ in allerhande pozes. Ook veel Blaricumse mannen werden dus gemobiliseerd en als gevolg hiervan naar alle windstreken gestuurd.Vooral boeren en mensen met een klein eigen bedrijf hadden vaak moeite om zonder hulp van anderen hun broodwinning gaande te houden. En toen werd het oorlog!! Het is intussen al weer bijna 72 jaar geleden dat we het einde van die oorlog meemaakten. Feestdagen die bij de ouderen van nu, de jongeren van toen, nog steeds in het geheugen gegrift staan.

In 1995 bij de 50e herdenking van die bevrijding heeft de Kring een tentoonstelling georganiseerd waar we alles voor uit de kast haalden wat we vanaf de oprichting van de Kring zoal over de Tweede Wereldoorlog verzameld hadden en dan vooral wat te maken had met Blaricum. Veel Blaricummers schonken ons voorwerpen en maakten ons deelgenoot van hun herinneringen aan die moeilijke tijd. Bij die schenkingen was een heel persoonlijk fotoalbum van een ons onbekende militair, de reserve 1e Luitenant Mr. J. Stern uit Amsterdam die als gemobiliseerd reserveofficier was ingekwartierd bij particulieren in Soest.

Kader III-1 R.A. Staand derde van rechts Luitenant Mr. J. Stern

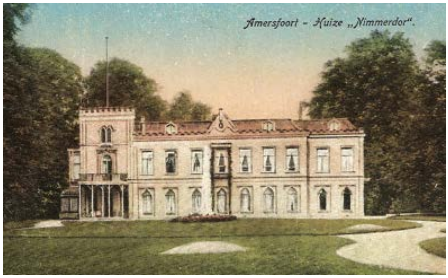
Dit album geeft een schitterend beeld van het dagelijkse leven van de gemobiliseerde soldaat in die dagen. Het bevat niet alleen foto's van het gewone leven en werken van de mannen maar bevat ook originele stukken met betrekking tot de bevelvoering van zijn onderdeel de 3e afdeling van het 1e Regiment Artillerie waarvan hij de munitie officier was.

De afdeling bestond uit 3 Batterijen (1. 2. en 3) Veldgeschut van het type 7Veld een in 1904 bij de fa. Krupp in Essen vervaardigde houwitser met een kaliber van 75 mm.

Stuk 7Veld met stuksbemanning in geschutspositie

In 1926 waren deze vuurmonden gereviseerd zodat ze in 1939 tot de meer moderne stukken van de krijgsmacht behoorden. Een batterij bestond uit 4 stukken. Deze houwitsers werden meestal door paarden getrokken, maar het was ook mogelijk om met mankracht verplaatsingen te laten plaatsvinden Het totaal gewicht was ongeveer 1250 kg.

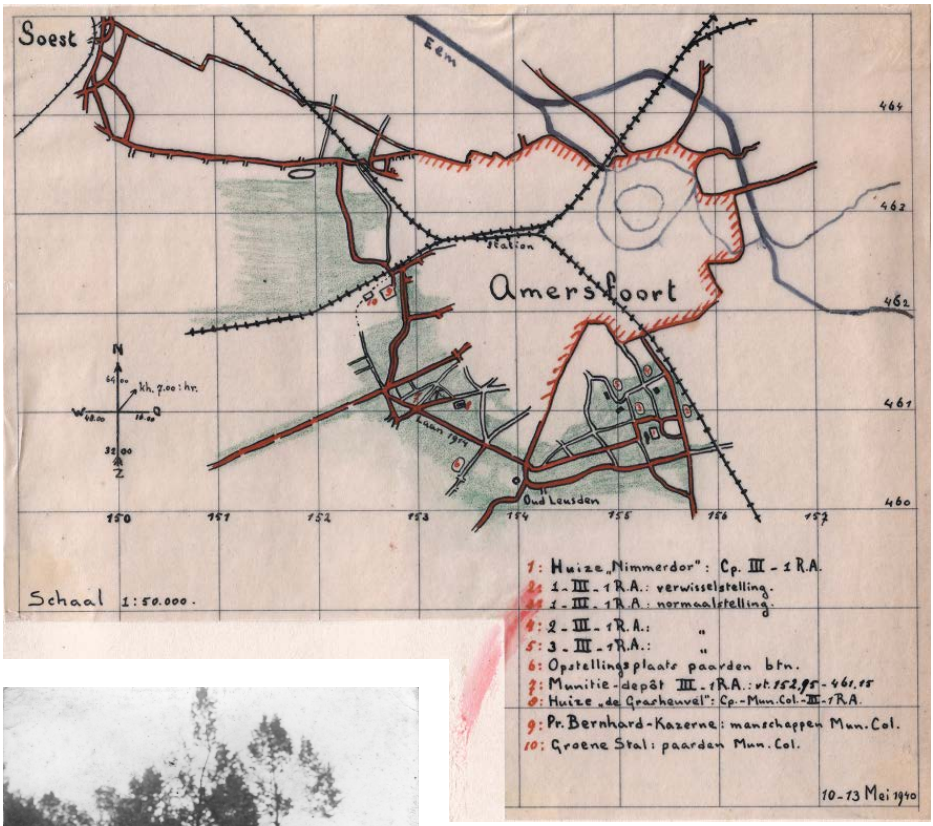
Huize Nimmerdor

Hoewel de staf en de stuksbemanning aanvankelijk in Soest was ingekwartierd stonden de stukken in oorlogsstellingen op het terrein van het Landgoed Nimmerdor ongeveer 1 km ten zuiden van Amersfoort.

U zult zich nu afvragen, welke rol speelt Blaricum in dit verhaal? Enkele jaren geleden raakte de in Baarn wonende dochter van Wim Rozendaal, de smid van Eemnesserweg 10 geïnteresseerd in de mobilisatiegeschiedenis van haar vader. Ze zocht uitgebreid op het internet en maakte als lid ook contact met de Kring. En daar kwam ook het fotoalbum ter tafel.

Wim Rozendaal geknield rechts naast het bord

Overzicht mobilisatiestelling III-1 R.A.

Wim Rozendaal - Mobilisatie te paard

Wat bleek, Wim Rozendaal was als dienstplichtige van de lichting 1935/II opgekomen in de Sypesteinkazerne in Utrecht bij het wapen der Artillerie, had daar zijn 10 maanden dienstplicht doorgebracht en werd dus een paar jaar later weer gemobiliseerd bij diezelfde Artillerie en ingekwartierd in Soest bij de 3e Batterij, IIIe Afdeling, 1e Regiment Artillerie die als ondersteuning van de Grebbelinie in Amersfoort haar oorlogsbestemming had. Hier was de cirkel rond.

1e REGIMENT ARTILLERIE
IIIe AFDEELING
3e BATTERIJ
(oorlogsonderdeel)

De Commandant van

verleent op 7. JUNI 1940 1940 groot verlof

aan den gen. mjr. Rozendaal, W.
(rang, naam en voorletters)

van 3 - III - 1 R.A.
(oorlogsonderdeel)

lichting 1925 uit Blaricum.
(jaartal) (gemeente waarvoor ingeschr.)

De Commandant,

(rang) DE KAPITEIN

(handteekening) Comm. 3-III-1 R.A.

(naam)

(BROUWER)

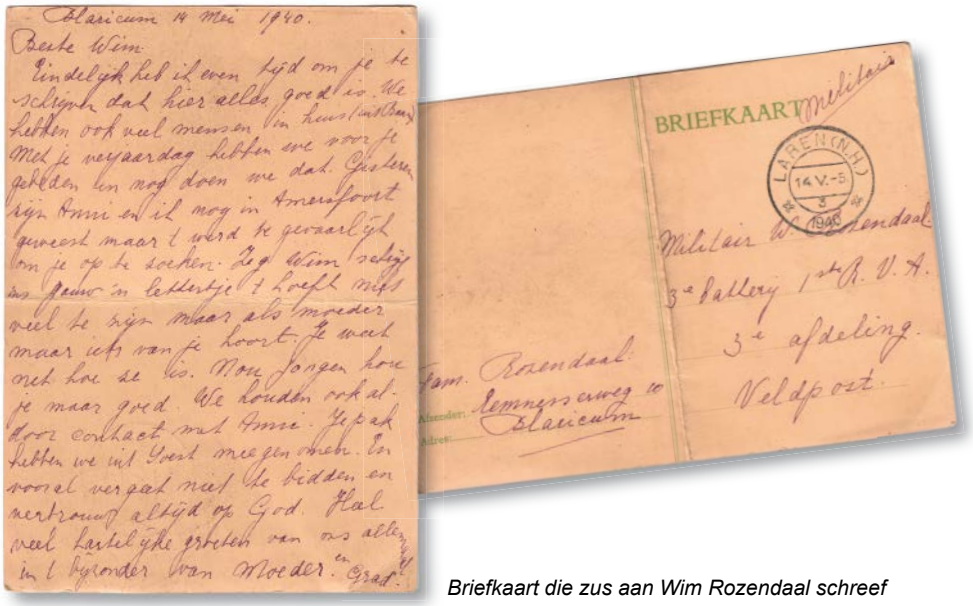
Betrokkene moet zich binnen een week melden bij den burgemeester van zijn woonplaats en is verantwoordelijk voor de goede bewaring van zijn kleeding en uitrusting.

12216 - 140

GEMEENTEBESTUUR VAN BLARICUM

Groot verlof pas van Wim Rozendaal

Intussen was de dochter van Wim Rozendaal, nu Mevr. Veltman-Rozendaal, in contact gekomen met de redactie van het blad 'De Grebbelinie in beeld' van de Stichting de Grebbelinie waarin in No 16 van Mei 2016 een artikel verscheen van de hand van de heer Bert Rietberg met als titel 'De kanonnen van de Grebbelinie'. Voor dit stuk is o.a. gebruikgemaakt van foto's en gegevens uit ons fotoalbum en waaruit wij dus nu met vriendelijke toestemming ook weer citeren. Ook van de fam. Veltman-Rozendaal hebben we voor dit artikel foto's en ander materiaal ter beschikking gekregen die het mobilisatiebeeld van Wim Rozendaal vrijwel compleet maken. Hieronder de briefkaart die zus aan hem heeft geschreven op 14 mei 1940.

Blaricum 14 Mei 1940.

Beste Wim

Eindelijk heb ik even tijd om je te schrijven dat hier alles goed is. We hebben ook veel mensen in huis (Antwerpen) Met je verjaardag hebben we voor je gebeden en nog doen we dat. Gisteren zijn Annie en ik nog in Amersfoort geweest maar t werd te gevaarlijk om je op te zoeken. Zeg Wim schrijf ons gauw in letterlijke 2 regels want veel te zijn maar als moeder maar iets van je hoort. Je weet met hoe de lis. Mem Jongen hoe je maar goed. We houden ook al door contact met Annie. Je pak hebben we uit Goes mee gehaald. In vooral vergeet niet te bidden en vertrouw altijd op God. Hal veel hartelijke groeten van ons allen in t bijzonder van Moeder. en Grad.

BRIEFKAART militair

LAREN (N.H.) 14 V. 5 1940

Militair W. Rozendaal

3e Pallery 1st R. V. A.

3e afdeling.

Veldpost.

Fam. Rozendaal

Afzender: Lemmerweg 10

Adres: Blaricum

Briefkaart die zus aan Wim Rozendaal schreef

Wim Rozendaal werd geboren op 12 Mei 1915 en overleed op 16 Juli 1963 hij werd dus maar 48 jaar oud. Begin Juni 1940 werd hij gedemobiliseerd en keerde terug naar Blaricum waar hij naast de ouderlijke boerderij aan de Schoolstraatkant een smederij had.

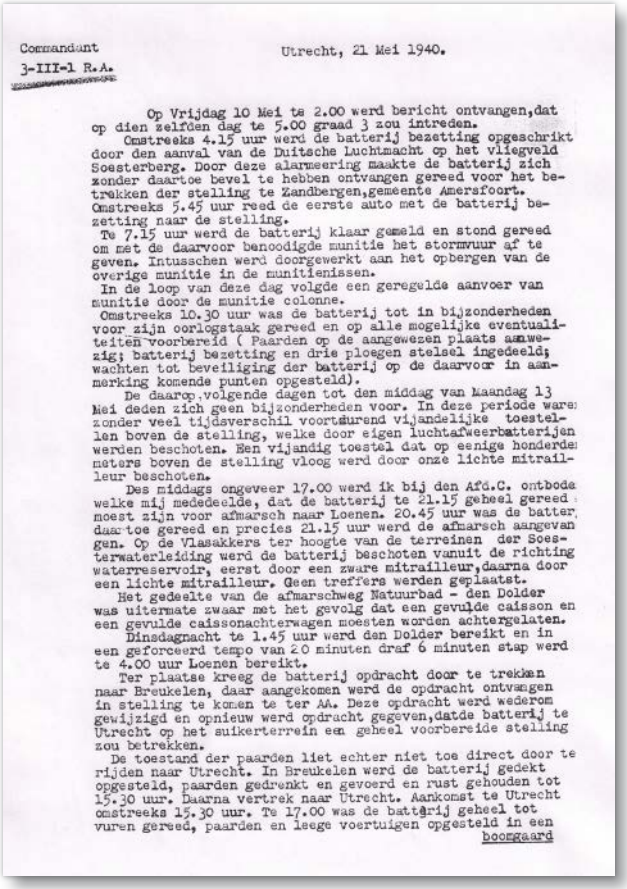

De Larense caravanbouwer Jan Blanken liet hier o.a. de chassis voor zijn wagens maken. Vele jaren maakte hij deel uit van de Blaricumse vrijwillige brandweer.
Hij trouwde op 5 September 1945 met Annie v.d. Veer uit Laren die helaas op 7 Mei 1945 overleed.

Bep Machielse

Bronnen:
Fam. Veltman-Rozendaal Baarn,
Historische Kring Blaricum,
Stichting 'Grebbelinie',
Wim Klinkert - Mobilisaties,
H. Amersfoort en P. Kamphuis
- Mei 1940 De strijd op Ned. Grondgebied.

Op 21 mei 1940 schrijft Kapitein Brouwer, commandant 3-III-1 R.A., de onderstaande samenvatting van de gebeurtenissen gedurende de mobilisatieperiode

Commandant
3-III-1 R.A.

Utrecht, 21 Mei 1940.

Op Vrijdag 10 Mei te 2.00 werd bericht ontvangen, dat op dien zelfden dag te 5.00 graad 3 zou intreden.
Omstreeks 4.15 uur werd de batterij bezetting opgeschrikt door den aanval van de Duitsche Luchtmacht op het vliegveld Soesterberg. Door deze alarmeering maakte de batterij zich zonder daartoe bevel te hebben ontvangen gereed voor het betrekken der stelling te Zandbergen, gemeente Amersfoort.
Omstreeks 5.45 uur reed de eerste auto met de batterij bezetting naar de stelling.
Te 7.15 uur werd de batterij klaar gemeld en stond gereed om met de daarvoor benoodigde munitie het stormvuur af te geven. Intusschen werd doorgewerkt aan het opbergen van de overige munitie in de munitienissen.
In de loop van deze dag volgde een geregelde aanvoer van munitie door de munitie colonne.
Omstreeks 10.30 uur was de batterij tot in bijzonderheden voor zijn oorlogstaak gereed en op alle mogelijke eventualiteiten voorbereid (Paarden op de aangewezen plaats aanwezig; batterij bezetting en drie ploegen stelsel ingedeeld; wachten tot beveiliging der batterij op de daarvoor in aanmerking komende punten opgesteld).
De daarop volgende dagen tot den middag van Maandag 13 Mei deden zich geen bijzonderheden voor. In deze periode waren zonder veel tijdsverschil voortdurend vijandelijke toestellen boven de stelling, welke door eigen luchtafweerbatterijen werden beschoten. Een vijandig toestel dat op eenige honderden meters boven de stelling vloog werd door onze lichte mitrailleur beschoten.
Des middags ongeveer 17.00 werd ik bij den Afd.C. ontboden welke mij mededeelde, dat de batterij te 21.15 geheel gereed moest zijn voor afmarsch naar Loenen. 20.45 uur was de batterij daartoe gereed en precies 21.15 uur werd de afmarsch aangevangen. Op de Vlasakkers ter hoogte van de terreinen der Soesterwaterleiding werd de batterij beschoten vanuit de richting waterreservoir, eerst door een zware mitrailleur, daarna door een lichte mitrailleur. Geen treffers werden geplaatst.
Het gedeelte van de afmarschweg Natuurbad - den Dolder was uitermate zwaar met het gevolg dat een gevulde caisson en een gevulde caissonachterwagen moesten worden achtergelaten.
Dinsdagnacht te 1.45 uur werd den Dolder bereikt en in een geforceerd tempo van 20 minuten draf 6 minuten stap werd te 4.00 uur Loenen bereikt.
Ter plaatse kreeg de batterij opdracht door te trekken naar Breukelen, daar aangekomen werd de opdracht ontvangen in stelling te komen te ter AA. Deze opdracht werd wederom gewijzigd en opnieuw werd opdracht gegeven, datde batterij te Utrecht op het suikerterrein een geheel voorbereide stelling zou betrekken.
De toestand der paarden liet echter niet toe direct door te rijden naar Utrecht. In Breukelen werd de batterij gedekt opgesteld, paarden gedrenkt en gevoerd en rust gehouden tot 15.30 uur. Daarna vertrek naar Utrecht. Aankomst te Utrecht omstreeks 15.30 uur. Te 17.00 was de batterij geheel tot vuren gereed, paarden en leege voertuigen opgesteld in een boomgaard

- 2 -

boomgaard te Oude Rijn ter hoogte van den Hommel.
Omstreeks 19.00 werd mij door den Afd.C. medegedeeld, dat het Nederlandsche Leger zijn wapens had neergelegd.
Gedurende de boven beschreven periode heeft een ieder zonder uitzondering zijn plicht in de grootste kalmte vervuld Het moreel van de geheele batterij bezetting mag zonder uitzondering hoog genoemd worden.
Bij aankomst te Utrecht bleken de dpln. Scheeres en de Hees welke deel uitmaakten van de ploeg van 1 wmr. + 8 man, welke gestreden hadden aan den IJssel en welke op Maandag 13 Mei aan mijn onderdeel waren toegevoegd, vermist. Dit personeel w afkomstig van 3.II-43 R.I.
Verdere bijzonderheden geene.

De Kapitein,
(w.g.) Brouwer.

Sal Slijper

makelaar, betrokken Blaricummer, kunstliefhebber

Niets bijzonders, een heel gewone foto. Een vrouw in klederdracht buigt zich over naar een jongetje op klompen tegen de achtergrond van een schilderij waarop, niet al te natuurgetrouw, een molen in een niet gedetailleerd uitgewerkte, niet goed herkenbare omgeving. Zo kun je er naar kijken.

Een kiekje uit een familiealbum.

Je kunt ook heel anders kijken. Met Blaricumse ogen. En dan is die doorsnee foto[1] best bijzonder. Want dan zie je, in Blaricumse klederdracht, de uit Blaricum afkomstige Monique van Dalen staan, getrouwd met de eveneens uit Blaricum afkomstige Henk van Driekus van Lambert Vos de molenaar, ofwel Henk Meelmuis. Naast haar, als kleine Blaricummer uitgedost, haar dan 9-jarige zoon Tijmen (van Henk van Driekus van Lambert Vos de molenaar).

Het van rond 1916 daterende schilderij achter hen is van de hand van Piet Mondriaan, mogelijk (weten doe ik dat natuurlijk niet maar het is een verleidelijke gedachte) gemaakt toen hij atelier hield in de Grote Basseld in Blaricum. Het is zijn impressie van de Blaricumse molen[2], de Molen van Puijk, die aan het eind

1 Foto: Thijmen van der Zwaan, medewerker Singer Museum Laren NH. Met dank aan Monique Vos.

2 Een zogeheten zeskante korenmolen; zelf heb ik er geen verstand van en ontleen dit aan Martin E. van Doorniks informatieve boek Van standerd tot zeskant in Blaricum uit December 2012. Niet uitgegeven maar zie:https://www.albelli.nl/onlinefotoboek-delen/c0a92aa4-bf42-4575-a2c9-d2249a7547ee Aanbevolen!

van de Eerste en Tweede Molenweg stond, tegen de Schapendrift aan en die tot 1921 in bedrijf was. Tijmen, de jongen op de foto, is de achterkleinzoon van Jan Puijk, de laatste molenaar. De foto is in 2014 genomen in het Larense (helaas, het is niet anders) Singermuseum tijdens de tentoonstelling Mauve tot Mondriaan.

Mondriaan maakte meerdere schetsen van deze Blaricumse molen en vereeuwigde 'm drie maal in olieverf: in rood, in blauw en bij avond[3]. Het rode zat aanvankelijk in de collectie van de in Blaricum woonachtige Sal Slijper die het in 1922 uitleende voor een overzichtstentoonstelling van Mondriaans werk in het Stedelijk Museum in Amsterdam. Na de tentoonstelling bleef het daar, eerst in bruikleen, uiteindelijk als schenking. Als bestuurslid van de vereniging Blaricums Belang zou Slijper zich, een jaar of wat later, inspannen voor het behoud van de afgebeelde Blaricumse molen.

Over Slijper, makelaar in onroerend goed, betrokken Blaricummer, kunsthandelaar en -verzamelaar en grondlegger van de Mondriaancollectie in het Haags Gemeentemuseum, gaat dit artikel.

Sal Slijper (rond 1965)

Amsterdam

De Amsterdamse makelaar Sal Slijper, zo wordt hij nog wel eens aangeduid in publicaties waarin hij, meestal in verband met Mondriaan, wordt genoemd. Maar iemand die de laatste 54 jaar van zijn leven in Blaricum heeft gewoond, die mag je toch echt wel een Blaricummer noemen, ook al is hij dan in Amsterdam geboren. In januari 1884. Als Salomon Bernard Slijper, op een na de jongste van de zeven kinderen van Bernard Ezechiël Slijper (1843-1903) en Elisabeth Benedictus (1851-1888). Het -joodse- gezin woont ten tijde van Sals geboorte aan de Amstel, tegenover de plek waar een paar jaar later, in 1887, theater Carré z'n deuren zou openen. Vader verdient een ruim belegde boterham in de diamant-

3 Zie Joop. M. Joosten Robert P. Welsh Piet Mondrian Catalogue Raisonné nrs C13 (de molen op de foto; in bezit van het Stedelijk Museum, Amsterdam) C14 (een blauwe variant, door Mondriaan geschonken aan Rudolf Katz en echtgenote; nu in het Dallas Museum of Art) en C16 (Molen bij avond; collectie Haags Gemeentemuseum)

handel. Na het vroege overlijden van zijn vrouw -ze werd maar 37- hertrouwt hij met hun dan 20-jarige Duitse dienstmeisje Mathilda Cohen (1869-1943). Met haar krijgt hij nog twee dochters. Saillant detail: ook Sal zal later met z'n huishoudster (?) trouwen.
De jonge Salomon Slijper had een behoorlijk stel hersens: al op zijn 16e ging hij, met het diploma van de Openbare Handelsschool aan de Keizersgracht op zak, aan het werk. Bij de Amsterdamsche Bank. Anders dan tegenwoordig een betrekking met aanzien. Maar kennelijk was hij geen echte carrièrejager want hoewel hij het goed deed bij die voorganger van ABN Amro, hield hij het al na enkele jaren voor gezien. Hij kon er niet goed tegen, tegen werken op zo'n gesloten kantoor en trok de wijde wereld in -van zijn deel van de erfenis van zijn toen pas overleden vader kon hij zich dat permitteren- keerde nog even bij de bank terug, verbleef een tijdje bij zijn stiefmoeder in Duitsland om tenslotte in 1908 in Amsterdam te gaan wonen. Eerst op de Stadhouderskade, later, met zijn ook naar Amsterdam teruggekeerde stiefmoeder, op de Nicolaas Witsenkade 27. Beide adressen liggen vlak bij zijn ouderlijk huis.

Blaricum

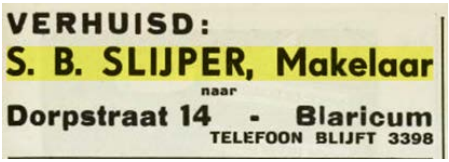
Je zou, met een beetje goede wil, kunnen zeggen dat het zijn leven een beslissende wending gaf: in 1914 leerde Salomon Slijper autorijden. En op een plezierritje, op een mooie zondagmiddag zo stel ik mij voor, kwam hij in het Gooi terecht. Het beviel hem blijkbaar want de zomer van 1915 bracht hij door in pension De Linden van mevrouw Hannaert aan de Oude Naarderweg 12 in Laren[4]. Daar leerde hij -overbekend verhaal- Piet Mondriaan kennen.
Verblijvend in Laren zag Slijper al gauw dat het wat verderop nog veul mooier was. Toen hij zich definitief in het Gooi vestigde deed hij dat dan ook in Blaricum waar hij in 1916 op de veiling de boerderij kocht van de weduwe Lambertus Rigter[5]. Precies 100 jaar geleden, op 18-10-1917, werd hij daar als inwoner 'zonder beroep' ingeschreven. Religie: Nederlands Israëlitisch. Een maand eerder al had Johanna Hamdorff (1886-1976), Nederlands Hervormd, zich er als 'huishoudster' laten inschrijven. Hoe het precies zat tussen die twee gaat ons niet aan maar ze moet meer dan dat zijn geweest: niet zo maar zal Mondriaan *haar* vanuit Parijs hebben geschreven hoe gezellig hij het in zijn Gooise periode

4 De diverse bronnen verschillen op dit punt: sommige hebben het over De Linden, andere over De Lindenhof'. Idem voor de straatnaam: Paviljoensweg of Oude Naarderweg. Ik houd het op De Linden, Oude Naarderweg 12. De Lindenhof was op nr. 10 en de Kleine Lindenhof op 8.

5 Martijn F. Le Coultre De hut van Mondriaan.Laren 2015

op de Blaricumse boerderij had gevonden. ‘Levensgezellin’ of ‘huisgenote’ lijkt me meer passend voor haar positie.

Behalve ‘Mejuffrouw Hamdorff’, zoals Slijper haar aanduidde woonde ook George Nypels[6], bekend buitenlandcorrespondent van het Algemeen Handelsblad met Slijper in de boerderij, ‘de mooiste van Blaricum’[7], gelegen aan de Meentweg 195 (eigenlijk: huizing 195), alias Burgemeester Heerschopweg 2, alias Eikenlaantje 2. Het gaat bij deze drie adressen, door Slijper wat door elkaar gebruikt, steeds om hetzelfde pand tegenover kapper/sigarenhandel Töpfel (die er toen overigens nog niet zat). Op die boerderij ontving hij zijn vele vrienden uit de kunstwereld waaronder Mondriaan (en diens broer Louis, onderwijzer op de Humanistische School in Laren) die er later met plezier aan terugdacht. Helaas, gedwongen door z’n op dat moment slechte financiële situatie -dat is tenminste het gebruikelijke verhaal- verkocht Slijper in 1929[8] het pand. Dat liever dan dat hij voor de door Helene Kröller-Müller geboden NLG 5.000,- Mondriaans Evolutie uit zijn verzameling verkocht.
Hij blijft overigens wel zitten waar hij zat; als huurder? In april 1939 -hoewel merkwaardigerwijs na die datum in advertenties nog de Burg. Heerschopweg 2 als adres wordt vermeld- verhuist hij naar een huurwoning in wat ooit café Tak was, op een steenworp afstand van z’n boerderij: Dorpsstraat 14. Uiteraard samen met huisgenote sinds 1917, Johanna Hamdorff.

VERHUISD:
S. B. SLIJPER, Makelaar
naar
Dorpstraat 14 - Blaricum
TELEFOON BLIJFT 3398

Laarder Courant De Bel, 14-4-1939

Op ‘uitnodiging’ van de Joodse Raad vertrekt Slijper in 1942 naar de Amsterdamse Rivierenbuurt om in hetzelfde jaar weer, onopgemerkt, naar de Dorpsstraat terug te keren. Hidde van der Ploeg schreef er al een mooi stuk over in Hei & Wei; ik zal er daarom niet over uitweiden[9]. Wel nog een opmerking over

6 Van George Nypels (1885-1977) verscheen van de hand van Henk van Renssen de biografie met reisrapportages De revolutieverzamelaar: George Nypels, verslaggever tussen twee wereldoorlogen. Uitgave: Podium 2008.

7 Friese Koerier 21-3-1969. Zo’n 30 jaar later had troubadour Rob van der Bas er zijn cabaret ‘De Rietzolder’, waar bekende artiesten optraden. Zie Frans Ruijter “De troubadour”. Hei & Wei 280. November 2004.

8 Martijn Le Coultre

9 Hidde van der Ploeg De Blaricumse mecenas van Piet Mondriaan. In: Hei & Wei, 6 mei 2016. Zie ook: Mandy Prins: Salomon B. Slijper (1884-1971), vriend, verzamelaar en mecenas van Piet Mondriaan

die periode: Slijper claimt dat hij nog in (oktober) 1942 naar de veiling van Frederik Muller in Amsterdam ging om te bieden op een van twee aangeboden Kandinsky's: 'Das Bunte Leben' uit 1907 en 'Compositie' uit 1909[10]. Hier moet hij zich vergissen. In de catalogus van 1942 zijn de doeken niet te vinden; wel staan ze in die van 1940: nrs 204 en 205. Hij kocht 'Das Bunte Leben' dat in 1972 door zijn weduwe werd verkocht. Wél in 1942 zou hij in Blaricum nog zijn bezocht door Telegraafjournalist Jacques Gans die hem twee Mondriaans van Joop Siedenburg (van kunsthandel Buffa in den Haag) aanbood. '*Slijper* zag kans de twee voor 75 piek los te krijgen'[11].
Kort na de oorlog, in 1947, trouwt Slijper dan -ik zou zeggen: eindelijk- met Johanna, zus van architect Wouter Hamdorff (in hun jeugd traden ze incidenteel op; Wouter op viool, Johanna en zus Ida op piano)[12], nichtje van Jan Hamdorff van het Larense hotel. Voor beiden was het hun eerste -en enige- huwelijk. Wie de 'mevrouw Slijpers' van Meentweg 195 was die al in 1927 in De Bel een 'dagmeisje' vraagt, is enigszins een raadsel. Was het Slijpers stiefmoeder Mathilda die volgens één enkele bron in 1917 vanuit de Nic. Witsenkade was meeverhuisd? Ik denk van niet: terwijl Slijpers ook enige tijd inwonende broer Eduard Bernard in Blaricum werd ingeschreven is van Mathilda geen inschrijving te vinden. Bovendien zat ze vlak voor haar huwelijk: in 1928 hertrouwde ze met Matthijs S.J. Hakkert, man van haar overleden zus, vleeshouwer in Rotterdam. De enige bron lijkt bovendien op andere punten niet steeds betrouwbaar

Op Dorpsstraat 14 moet menig big shot uit de museum-/kunstwereld (o.a. verzamelaarster Peggy Guggenheim, de Amerikaanse Mondriaanverzamelaar Sidney Janis met zijn vrouw) hebben aangeklopt om Slijpers Mondriaans te bekijken of te leen te vragen voor te organiseren tentoonstellingen. Keus genoeg want 'vanaf de wanden stonden de Mondriaans in rijen van tientallen stuks'[13].
In het pand aan de Dorpsstraat, heeft Sal Slijper tot zijn dood gewoond, wat teruggetrokken, de laatste jaren. Verzorgd door Johanna. Hij overleed in 1971,

10 Gé van der Pol/Gerbe van der Woude Blaricum haar landhuizen en villa's haar atelierwoningen en hutten haar bijzondere bewoners

11 Jacques Gans Telegraaf 21-3-1972

12 'Zoo we reeds aankondigden, viel er ook iets anders te genieten. De gezusters Johanna en Ida Hamdorff gaven op de piano, haar broer Wouter op de viool een paar nummers ten beste. Een welverdiend applaus loonde voor de onberispelijke voordracht, terwijl ruikers, door het bestuur van „Laren's Bloei" aangeboden, de welwillendheid dankte'. De Gooi- en Eemlander. 21-2-1906

13 Gé van der Pol/Gerbe van der Woude Blaricum haar landhuizen en villa's haar atelierwoningen en hutten haar bijzondere bewoners

na een kortstondige ziekte en werd begraven op de Joodse begraafplaats aan de Amersfoortsestraatweg in Bussum.

Makelaar

Misschien is de aanduiding Amsterdamse makelaar voor Sal Slijper toch niet helemaal misplaatst. Op de Stadhouderskade in Amsterdam woonde hij, in 1908 teruggekeerd van zijn reizen, bij de makelaar De Roode bij wie hij ook gewerkt zou hebben, om in 1912 op de Nicolaas Witsenkade voor zichzelf te beginnen.[14] Het lijkt er op dat Slijper in Amsterdam nog lang een kantoor aanhield, al is niet duidelijk waar: nog in 1946 betaalde hij voor kantoorhuur en schoonhouden 'kantoor Amsterdam'.[15]

Pas in 1919 wordt hij voor het eerst als makelaar vermeld: in het kadaster Blaricum, Huizen, Laren. Ofschoon de Kamer van Koophandel voor Gooiland pas in mei 1927 zijn aanvraag tot benoeming als makelaar behandelt, is Slijper dus al eerder als zodanig werkzaam in het Gooi. In de plaatselijke bladen tref ik niet eerder dan in 1927 advertenties van hem aan. Vanaf dan timmert hij als makelaar aan de weg. Hij vraagt gemeubileerde landhuizen te huur, biedt die ook te huur (of te koop) aan; is, zowel als te raadplegen deskundige als ook als handelaar, zeer actief op de onroerend goed veilingen/ openbare verkopingen die veelal gehouden worden in Gooilust, het tegenwoordige Spijkstra; verder bemiddelt hij natuurlijk bij de aan- en verkoop van grond, huizen en bedrijfspanden en doet, als vertegenwoordiger voor de Nederlandsche Lloyd, in huis- en inboedelverzekeringen. Om het voorgaande wat meer invulling te geven:

Slijper bemiddelt bij de aankoop van de grond aan de Bloemlandsche weg waarop jeugdherberg Zonnehoeve verrijst (in nu onvoorstelbaar ijltempo: zo half maart 1933 wordt de bouw voor NLG 25.986,- gegund aan Kok uit Naarden; een maand later is de eerste steen gelegd en begin juni van hetzelfde jaar vindt de feestelijke opening plaats. Slijper is daarbij aanwezig.)

Hij bemiddelt bij transacties van de vermaarde wiskundige L.E. J. Brouwer die zich in de jaren dertig als grootgrondbezitter (38.000 m^2 bouwgrond rond Torenlaan/ Matthijssenhoutweg) flink roerde in de onroerend goed handel.

De verkoop, in 1936, van theehuis 'De Tafelberg' door Jan van Breemen aan

14 Zie: http://www.genealogie-vandee.nl/genealogie/getperson.php?personID=I228575&tree=tree1 Mandy Prins, in haar boeiende en goed gedocumenteerde artikel (Salomon B. Slijper (1884-1971), vriend, verzamelaar en mecenas van Piet Mondriaan In: Gedurfd Verzamelen Van Chagall tot Mondriaan Uitgeverij Waanders/ Joods Historisch Museum, 2010) heeft voor Slijpers activiteiten als makelaar in de periode 1908-1919 overigens geen harde bewijzen kunnen vinden.

15 Mandy Prins

Evert Lanphen komt via Slijper tot stand. Bij een niet onomstreden uitbreidingsplan voor Huizen vertegenwoordigt hij een grote projectontwikkelaar, 'de Amstel'.
De befaamde boerderij De Zeven Linden wordt in 1929 via Slijper verkocht aan het kunstschildersechtpaar Henri (Hein) en Epi van de Velde. Helaas brandt het op een zondagavond in mei 1932 af. De snel op de brand afgekomen Slijper weet, 'met behulp van anderen onder wie een paar kordate jongens' een aantal waardevolle schilderijen in veiligheid te brengen[16]. Je bent kunstliefhebber of je bent het niet.

Sal Slijper door Van de Velde (1930)

Dezelfde Hein van de Velde koopt eind 1937 de boerderij van Jan Rigter aan de Kerklaan 7, een pand waarvan de geschiedenis in DEELgenoot 69 door Joep Vos uitgebreid is beschreven.[17] Bemiddelaar: S.B. Slijper.
In 1930 schildert Van de Velde Slijpers portret[18]. Kocht deze het of kreeg hij het als betaling in natura van bemiddelingskosten? Het is een mooi portret al weet ik niet of het 'lijkt'. Toch, in de wetenschap dat een deel van Slijpers familie -een stiefzus, z'n stiefmoeder Tilly en haar tweede man- in de oorlog is gedeporteerd en dat Van de Velde lid was van de NSB en na de bevrijding werd opgepakt en geïnterneerd, kijk ik er met andere ogen naar.
Je zou veronderstellen dat genoemde activiteiten Slijper een ruim inkomen bezorgden. Zo bezien is de gesignaleerde geldnood waardoor hij z'n boerderij moest verkopen niet goed te verklaren; begonnen de zaken pas na 1929 goed te lopen of investeerde hij misschien toch teveel -of gewoon veel liever- in zijn kunstcollectie?

Betrokken Blaricummer

De betrokkenheid van Sal Slijper bij het dorp blijkt onder meer uit zijn activiteiten rond gemeenteraadsverkiezingen en uit zijn bestuursfunctie bij de vereniging

16 "De Zeven Linden te Blaricum in asch gelegd." Laarder Courant De Bel. 10-5-1932
17 Kerklaan 7 Joep Vos Deelgenoot 69 Zomer 2012
18 Salomon Slijper Portret uit 1930 door Henri van de Velde (1886-1969).

'Blaricums Belang'. Juist omdat het hem uitsluitend ging om het dorpsbelang, sloot hij zich niet aan bij gevestigde partijen als de S.D.A.P. -dat was politiekmaar ondersteunde hij 'neutralen'. In 1931 werd namens het comité van Neutrale Kiezers oud kolonist George Enzlin verkozen die -gedoe over de gevoerde campagne- voor de raadszetel bedankt. In 1935 en 1939 ondersteunt Slijper de kandidatuur van Prof. Dr. L.E.J. Brouwer voor de Neutralen resp. Gemeentebelang. Vooral in 1935 wordt Brouwer door de socialisten hard aangevallen. Niet alleen heeft hij de oprichting van een afdeling van de Liberale Staatspartij met zijn handtekening ondersteund (en is dus niet politiek neutraal), ook heeft hij, grootgrondbezitter, bewezen dat hij 'zijn bezit stelt boven het algemeen belang' door te weigeren grond te verkopen waarop van B&W 'Rietveldbouw' mocht plaatsvinden. Die weigering is niet in het belang van de gemeenschap, zo is het verwijt. Slijper, persoonlijk wél geporteerd voor het moderne bouwen, verdedigt zijn goede klant Brouwer tegen deze aanvallen. Zelf heeft hij bij mijn weten nooit de ambitie gehad om in de Raad te komen.

Op 9 oktober 1919 werd de vereniging Blaricums Belang opgericht door onder anderen Slijper en de letterkundige Victor van Vriesland[19]. In ieder geval tot 1940 was Slijper penningmeester. In die hoedanigheid vertegenwoordigt Slijper de vereniging op, oneerbiedig uitgedrukt, bruiloften en partijen: bij de officiële heropening, in 1937, van de vernieuwde Huizerweg/ Torenlaan, in 1940 bij de aanbieding van een adres aan de gemeenteraad, met 2181 handtekeningen tegen de samenvoeging van Laren en Blaricum, bij de begrafenis van wethouder Piepers in 1933, bij die van de schilder Herman Kruyder in 1935 enz. enz.
Blaricums Belang, als je 't mij vraagt een wat elitair gezelschap van gegoede burgers (is dat nog altijd zo?), was, ondanks een niet indrukwekkend ledental (156 in 1933), een vereniging waarmee rekening werd gehouden. Vanaf 1923 werd van de jaarvergaderingen vaak uitgebreid verslag gedaan in de lokale pers; jaarvergaderingen, afwisselend gehouden bij Raven (d.i. Gooilust; B.B. zette er een weinig succesvolle soos op voor de leden), Vita Nova, Parkzicht en Ruimzicht (helaas 'versjiekt' tot Bellevue; het zicht wat minder ruim door een parkeerplaats). Slijper deed dan verslag van de financiële situatie en mengde zich in de discussies. Omdat ik me moet beperken stip ik slechts twee onderwerpen aan: moderne architectuur en de molen van Puijk.
In 1934, tijdens de jaarvergadering op Vita Nova ontstond discussie over de uit-

19 Martijn Le Coultre

nodiging aan de bekende Rotterdamse architect J.J.P. Oud om een 'voordracht' te komen houden over moderne landhuisbouw. Gedacht moet dan bijvoorbeeld worden aan het toen nogal omstreden werk van Gerrit Rietveld. Waar in Laren de Rietveld-bouw geheel was afgewezen was ze in Blaricum alleen toegestaan 'onder bepaalde voorwaarden, n.l. op terreinen die wat verscholen liggen (hilariteit)'[20] Bij de verkoop van bouwkavels in de buurt van de Matthijssenhoutweg (door Brouwer?) wordt zelfs de vrees uitgesproken dat de bouw van een Rietveld-landhuis de waarde van de omliggende kavels zal doen dalen. Slijper is een van de pleitbezorgers van de moderne architectuur en het verslag eindigt met zijn opmerking dat het 'hem nu dubbel verblijdt' dat Oud daarover komt vertellen. Want, merkt de voorzitter op, het is 'wellicht een gebrek aan onze opvoeding wanneer we bepaalde bouwwerken niet mooi vinden'.

Niet alleen de moderne Rietveldarchitectuur kan Slijpers goedkeuring wegdragen, ook voor de absoluut niet moderne Blaricumse molen 'die aan het landschap een zeer bijzonder cachet geeft'[21] heeft hij hart. Blaricums Belang begint een actie om via particuliere giften duizend gulden, voldoende voor restauratie en exploitatie van de molen, bij elkaar te halen. Maar het voorstel van B&W dat tot behoud van de molen moet leiden, wordt door de gemeenteraad getorpedeerd. Over het door B.B. bijeengebrachte bedrag van NLG 666,05 gaat het mooie verhaal dat het tot grote -en in dat geval begrijpelijke- woede van de Blaricumse gevers werd doorgeschoven naar Laren, ten behoeve van de molen aldaar. Maar zoals meer mooie verhalen klopt ook dit niet. B.B. heeft, voor zover mogelijk, de bijdragen aan de gevers terugbetaald.

KENNISGEVING

Degenen, die hunne bijdragen voor het

Molenfonds

wegens anonimiteit nog niet terug ontvangen hebben, kunnen daarover alsnog beschikken bij den Penningmeester der Vereen. „Blaricums Belang", den heer

S. B. SLIJPER,

Meentweg 195. Blaricum

De Bel, 9-7-1926.

De molen werd in 1928 gesloopt[22]. 'Gelukkig hebben we de foto's nog'. En de kunst: een schilderij van de molen door Elias Stark (tevens de uitvinder van de

20 De Bel van 16-11-1934.

21 De Bel van 2-6-1925

22 Voor de geschiedenis van de molen en voor een minder beknopt verslag van de pogingen om die te behouden verwijs ik opnieuw naar Martin E. van Doorniks Van standerd tot zeskant in Blaricum Zie ook: De Blaricumse Molen op http://www.gerardg.nl/blaricum/schilders.html

Foto: D.J. van Eck

Blaricumse molen 1915. Maker onbekend

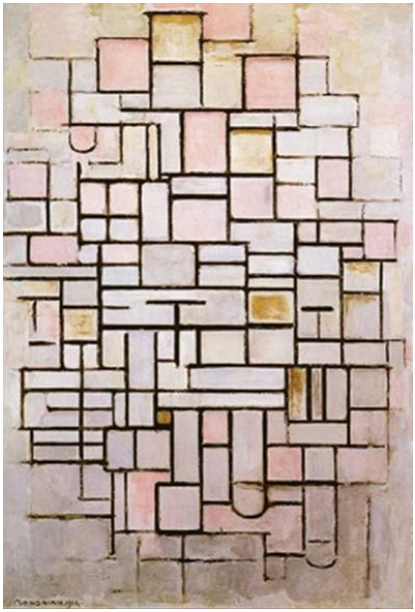

Blaricumse Molen. Ets. J.G. in de Berken 1927

tandpasta in tubes)[23] en de schetsen en de drie schilderijen van Piet Mondriaan waarvan Sal Slijper er twee in zijn bezit heeft gehad.

Kunsthandelaar en -verzamelaar

Je hoort het niet veel meer, tegenwoordig, het mooie, wat ouderwetse woord 'verkneukelen'. Maar hier is het denk ik op z'n plaats. Want dat Slijper zich verkneukelde, dat kan ik me zo voorstellen. Vanaf 1914 kocht hij werk van de toen -bij zijn eerste kennismaking ermee ook door Slijper- nog niet erg gewaardeerde Piet Mondriaan van wie hij 'Compositie 6' zag hangen in pension De Linden en met wie hij bevriend was geraakt.

Piet Mondriaan 1914 Compositie 6
Collectie Gemeente Museum Den Haag

Mondriaan verbleef toen enkele jaren in het Gooi omdat hij, zo lees je vrijwel altijd, niet terug kon naar zijn atelier in Parijs. Léon Hanssen laat in zijn boek over Mondriaan[24] m.i. overtuigend zien dat te-

23 Met dank aan Monique Vos-van Dalen die mij hierop attendeerde. Elias Stark (1849-1933). Tandarts en schilder. Uitvinder van de tandpasta in tubes; t.g.v. z'n 70ste verjaardag hield hij een verkoopexpositie om kapitaal bijeen te brengen waarmee in Laren een bejaardenhuis (dat was er nog niet) gesticht kon worden.

24 Léon Hanssen De schepping van een aards paradijs Piet Mondriaan 1919-1933

rugkeren best had gekund maar dat Mondriaan kennelijk andere redenen had om dat niet te doen.
Slijper werd vanwege z'n aankopen van Mondriaans werk, voor gek verklaard. Tegen z'n familie werd gezegd dat hij zich eens moest laten nakijken. Maar hij ging door, bleef er in geloven, bleef aankopen, soms verkopen (zowel Slijper als andere vrienden onder wie de architect J.J.P. Oud verkochten voor Mondriaan voor NLG 25,- de bloementekeningen die deze, puur vanwege de goede verkoopbaarheid maakte) maar bovenal promoten. Zo zette hij zich in voor de overzichtstentoonstelling bij Mondriaans 50ste verjaardag in het Stedelijk Museum, leende, toen de kunstenaar aan bekendheid begon te winnen, stukken uit zijn collectie uit en gaf tientallen werken in bruikleen, eerst aan datzelfde Stedelijk, later aan het Haags Gemeentemuseum. Verkneukeld moet hij zich hebben over de voor- en doorzichtige pogingen van directeur Louis Wijsenbeek (1912-1986) van het Gemeentemuseum om een schriftelijke toezegging van hem los te peuteren dat hij zijn Mondriaancollectie aan het GM zou nalaten. Alles haalden ze uit de kast: ze vernoemden een zaal naar hem, schonken hem een erepenning, lieten een portretbuste maken die, omgeven met veel publiciteit werd onthuld en in de hal gezet[25], stuurden een taxi die hem van huis naar Den Haag vervoerde, behandelden hem met alle egards, fêteerden hem, zorgden er vermoedelijk voor dat hij een lintje kreeg en lieten door Hamdorff in Laren een jaar lang maaltijden op de Dorpsstraat bezorgen. Alles voor zijn kunst.

Slijper: Portretbuste door Ruud Rooyackers.

Slijper zal er van genoten hebben en terwijl hij bij testament allang had bepaald dat zijn verzameling, tegen een niet noemenswaardige vergoeding van NLG 100.000,- plus een jaargeld voor Johanna, naar het GM zou gaan, liet hij Wijsenbeek in het ongewisse. Zich verkneukelend. Voor het museum was het dan ook best spannend, na Slijpers overlijden in 1971. Maar ze konden opgelucht

25 Portretbuste van de hand van Ruud Rooyackers. 1960 geplaatst in de hal van het Haags Gemeentemuseum.

ademhalen: de door Salomon Bernard Slijper van Dorpsstraat 14 in Blaricum in bruikleen gegeven Mondriaans mochten er blijven. In totaal ging het om zo'n 200 werken. Het vormt nog altijd de kern van de collectie van het prachtige Haags Gemeentemuseum, een collectie die naar het Singer had kunnen gaan. Maar Slijpers kreeg te horen dat Jacob Dooijewaard en Anna Singer 'die rommel niet in hun bezit wilden hebben'[26].

Het belang van Slijper voor Mondriaan en diens werk is groot geweest. Heel groot. Maar hij was niet de enige die diens kwaliteit onderkende en de kunstenaar steunde. Eerder al kocht 'kunstpaus' H.P. Bremmer een aantal Mondriaans en bracht het werk onder de aandacht van zijn veelal niet armlastige cursisten[27]. Vanaf 1916 verstrekte hij Mondriaan een jaarlijkse toelage. Ook Helene Kröller-Müller nam Mondriaan in haar verzameling op. In Parijs bekostigde het Nederlandse echtpaar Wim en Tonia Stieltjes (half Surinaams, model, suffragette; schitterend geportretteerd door Jan Sluijters[28]) samen met anderen jarenlang materiaal en onderdak. En zo waren er wel meer. Maar Slijper was er op het juiste moment: Bremmer had op enig moment Mondriaans toelage gehalveerd en in 1920 geheel gestaakt en Mondriaan raakte zodanig in geldnood dat hij overwoog het schilderen op te geven. Onder andere een grote aankoop door Slijper van voor de eerste wereldoorlog in Mondriaans Parijse atelier achtergebleven werk, stelde hem in staat door te gaan.

Over Slijper en Mondriaan, hun vriendschap (?), de totstandkoming van de collectie, er is zoveel over geschreven dat ik het hierbij maar laat maar niet zonder nog even te melden dat de aanvankelijk door Slijper niet gewaardeerde, niet begrepen Compositie 6 uit De Linden, later door hem is aangekocht.

Kort voor de bezetting ontvangt Slijper een briefkaart uit Amerika. Mondriaan laat weten dat hij veilig is aangekomen. Het is het laatste wat Slijper van hem hoort.

Hoewel hij er zijn naam in de Nederlandse kunstgeschiedenis mee vestigde was het niet uitsluitend Mondriaan, waar Slijpers belangstelling voor had. De Mondriaans stonden bij hem thuis, getuige een bericht uit 1924[29] waarin gemeld

26 Gé van der Pol/Gerbe van der Woude Blaricum haar landhuizen en villa's haar atelierwoningen en hutten haar bijzondere bewoners p. 80

27 Hildelies Balk De kunstpaus H.P. Bremmer 1871-1956 Thoth 2006

28 Jan Sluijters (1881-1957) Hij portretteerde haar diverse malen. Bijvoorbeeld: Portret van Tonia Stieltjes (1922) en het prachtige, Negerin met rode sjaal (collectie Singermuseum).

29 14-10-1924 Blaricummer Courant. Of de collectie in '24 al 'schatten' vertegenwoordigde? Terecht plaatst Mandy Prins daar vraagtekens bij. Het kwam de handelaar Slijper mogelijk gewoon goed uit om het zo voor te stellen.

wordt dat ‘de collectie Mondriaan, die immers schatten vertegenwoordigt’ bij een brandje gelukkig gespaard was gebleven. Eén schilderij werd aan de onderzijde door het vuur aangetast; ik heb niet kunnen achterhalen welk, en wat er mee is gebeurd.

In een leegstaand atelier aan de Jagersweg 13 in Laren had Slijper nog zeker zo’n 500 schilderijen opgeslagen.[30] Dat was werk van andere schilders die hij verzamelde. Voor de handel of de heb. Enig inzicht in zijn verdere collectie ‘van klinkende namen’ biedt de recensie van een verkooptentoonstelling van tekeningen en schilderijen uit Slijpers bezit bij Kunsthandel ‘Twenthe’ in 1924[31]. Niet meer dan één bloemenaquarelletje van Mondriaan zit erbij. Verder wordt werk aangeboden van nu minder bekende schilders, stijl Haagse/Larense school als Van der Maarel, Van Beever, Fekkens, Schulman en Legras. ‘Enkele werken zijn reeds door liefhebbers aangekocht, maar mij dunkt, dat er nog wel meer van in Twente zal blijven’, zo eindigt het artikel.
Verder is bekend dat Slijper te eniger tijd werk had van Hein van de Velde, Herman Gouwe, Degouve de Nuncques, Jaap Dooijewaard, Jaap Weijand en, iets heel anders, van Kandinsky. Opvallend afwezig is de Blaricumse Lou Loeber die begin jaren twintig bij Slijper over huis kwam en zich liet inspireren door de Mondriaans die ze daar bestudeerde. Heeft hij van haar nooit iets gekocht of gekregen?
Een grote verzameling bezat Slijper wél van de in Hilversum geboren Nico van Rijn (1867-1962) die, al zou je dat aan zijn zelfportret niet zeggen, uit diverse beschrijvingen naar voren komt als een zeer zonderlinge ziel, teruggetrokken levend, godsdienst-

Nico van Rijn, Zelfportret met palet, 1947
Olieverf op doek, 60 x 50 cm
Collectie Singer Laren, schenking Renée Smithuis 2014

30 Gé van der Pol/Gerbe van der Woude Blaricum haar landhuizen en villa’s haar atelierwoningen en hutten haar bijzondere bewoners
31 Kunst Dagblad Tubantia 27-12-1924

waanzinnig, in monnikspij met hoed en lange baard door Laren zwervend. Slijper zou zich hebben ingespannen om hem uit de psychiatrische inrichting te halen waar hij 11 jaar zou hebben gezeten[32], steunde hem door zijn werk, van de kwaliteit waarvan hij blijkbaar overtuigd was, aan te kopen en bood hem een atelier aan.
Of Slijper direct van de kunstenaar kocht dan wel, zoals het gerucht luidt, voor spotprijzen van de nonnen die het in ruil voor maaltijden van de straatarme Van Rijn kregen, is een moeilijk te beantwoorden vraag. Van Rijns werk is een aantal malen op exposities te zien geweest. Bijvoorbeeld in 1947 bij de Blaricumse Kunstzaal Van Lier aan de Binnenweg. Al lijkt dat voor de hand te liggen, helemaal duidelijk is niet of dat ging om werk uit Slijpers collectie. In 1974, bij de door Gabriël Smit geopende verkooptentoonstelling van Van Rijns werk in het Singer, zal dat wél het geval geweest zijn. Het Singer, dat in 2004 nog een Van Rijn aankocht en in 2014 het afgebeelde zelfportret door de verzamelaar Renée Smithuis geschonken kreeg, heeft nu 8 tekeningen en schilderijen van deze Gooise schilder in bezit. Momenteel geen van alle te zien. Jammer. In 1986, bij voor zover ik weet de laatste grote tentoonstelling van werk van Van Rijn, bij Kunsthandel Scherpel in Den Haag, kwamen de enkele tientallen schilderijen en tekeningen wel alle uit het bezit van Sal Slijper. Natuurlijk, Nico van Rijn was geen Mondriaan, geen Kandinsky ook. Maar zijn werk verdient een beter lot dan het museumdepot.

De Bergense kunstverzamelaar Jacob Hemelrijk wordt momenteel in Museum Kranenburgh aldaar geëerd met een tentoonstelling van werk uit zijn collectie. Met de tentoonstelling rond de Caldic collectie in 2004 en die rond de verzameling van J.F.S. Esser in 2005 heeft het Singermuseum ook getoond oog te hebben voor het grote belang van particuliere verzamelingen. Bij de tentoonstelling Gedurfd Verzamelen 2010 in het Joods Historisch Museum rond onder anderen Sal Slijper lag het accent wel héél erg op Mondriaan. Wat zou het mooi zijn als het Singer nu eens een tentoonstelling zou inrichten waarop ook de iets mindere goden uit Slijpers collectie -zoals Nico van Rijn- de plaats krijgen die ze verdienen. Als passend eerbetoon aan die prominente Blaricumse makelaar en kunstliefhebber: Salomon Bernard Slijper.

Ron van den Berg

32 Gebaseerd op https://studio2000.nl/nicolaas-petrus-quirinus-nico-van-rijn-200/

Nieuwe aanwinsten

In tegenstelling tot voorjaar 2016 zijn er dit keer door niet minder dan 21 personen documenten, foto's, boeken, gebruiksvoorwerpen en schilderijen geschonken aan de Kring. Bijzonder was de schenking van Aafke Siegers-Ploeger. Haar vader Gerard Ploeger, onderwijzer op de Openbare Lagere School, was een goede vriend van de dichter/kunstenaar Peter Mulder met wie hij correspondeerde.

450

Een groot deel van deze briefwisseling is in bezit gekomen van de Kring. Mulder woonde aan de Capittenweg 45. Hij was eveneens de maker van twee gedichtenboekjes, die zijn uitgegeven onder de naam Peter Marteyn. Behalve schrijven en dichten kon hij ook tekenen. Van Ploeger maakte hij in oktober 1953 een groot portret in houtskool. Aafke heeft het met veel plezier overgedragen aan de Kring.

435

435

433 – Dhr. H. Bakker
Litho Sal Meijer, schilderij Bergweg.

434 – Mevr. S. van Dijk
Boek (Aurelio) van appartementen Nederheem.

435 – Mevr. T. Chevalier
2 schilderijen van Jantje (Pummetje) Rigter.

433

436/437 – Fam. Schaapherder
Archief KGV, doos met dia's KGV, tabakspot.

438 – Dhr. C. van der Veen
Foto van Jan en Marie van der Veen (melkzaak Meentweg).

439 – Dhr. C. Kroon
Ingelijste prent Blaricum met tekst.

440 – Dhr. F. Ruijter
Boek Stichting Boekweitakker Blaricum.

433

437

441 – Dhr. G. van der Woude
Diverse foto's, documenten Bijvanck, melkjuk.

441

442 – Dhr. H. Albers
Brandweerboekje J. Albers, landkaart van het Gooi, diverse documenten.

442

443 – Mevr. A. Klaver
Reclamefolder melk/kruidenierszaak R. Steigstra Eerste Molenweg.

443

444 – Mevr. M. Borsen
Atlas Europa 1954.

444

447/451 – Mevr. E. Veltman
Bidprentje N. Rozendaal, Diverse nota's (o.a. Vos en van den Bergh), Kasboek Caritas voetbalpool.

448 – Dhr. R.H. Ramondt
Vierdelig document Tafelberg.

449/450 – Mevr. A. Siegers-Ploeger
Diverse brieven P. Mulder, 2 gedichtenboekjes P. Marteyn, Houtskooltekening G. Ploeger d.d. oktober 1953.

445

452 – Fam. A. van Burg
Fotoboekje Sanatorium Hoog Laren (periode 28-6-1944 t/m 2-3-1946).

453 – Mevr. Klaver-Jelles
Kruidenierssweegschaal.

453

Naar school (deel 2):
van Naarderweg naar Kerklaan en weer terug

Door de verbroken verloving van mijn vader Jan van den Berg met Marietje Vos van Torenlaan 3, zo schreef ik in Deelgenoot 82, kwam het door mij gedroomde Blaricumse horecaconglomeraat niet tot stand. Maar ook zonder verbroken huwelijksbelofte zou dat niet gebeurd zijn want de Marietje Vos van mijn vader was niet Maria Cornelia Vos, dochter van Jacob Vos, eigenaar van Ruimzicht, maar Maria Johanna Vos, dochter van Jacob Vos, de pompenboer. Ik heb de Jacobs en de Marias Vos verwisseld. Peter van den Breemer, kleinzoon van de pompenboer, woonachtig op wat voorheen het adres van mijn vaders verloofde, Torenlaan 3 (naar dat adres is het nu vergeefs zoeken), was zo vriendelijk mij daarop te wijzen. Dank. En jammer wel want dromen zijn soms een stuk leuker dan de werkelijkheid… Dan neem ik nu de draad van mijn verhaal weer op: ik was midden in het dorp bij de Blaricumsche Boekhandel.

Vervolg van Deelgenoot 82

De Blaricumsche Boekhandel: de Oversteegens

Een van de Blaricummers die bij Oversteegen in de zaak kwam was de aan de Torenlaan wonende, Amsterdamse hoogleraar en wereldberoemde wiskundige L.E.J. Brouwer die, om zijn status aan te geven, contact onderhield met iemand als Albert Einstein. Van deze hooggeleerde klant en plaatsgenoot -in december 1966 vlak bij zijn huis overreden[1] en begraven op de Woensberg, waar hij nog altijd met een gedenkteken wordt geëerd- wilde vader Oversteegen wel eens diens mening horen over de studiekeuze van zoon Jaap. Zou wiskunde iets voor hem zijn? De professor gaf de jongen daarop een paar wiskundelessen, en concludeerde dat zijn toekomst eerder aan de alfakant lag.[2] En zo ging Jaap Nederlands en geschiedenis studeren. In Amsterdam. Hij kwam terecht in een studentenclubje met onder anderen de schrijver Han Voskuil, de Gorterkenner en samensteller van het Bargoens Woordenboek Enno Endt, de schrijfster Frida Vogels die in haar jeugd, voordat ze

1 Zie hiervoor ook Deelgenoot 82 Najaar 2016 Een krater op de maan.
2 in: D. van Dalen L. E. J. Brouwer, 1881-1966 een biografie : het heldere licht van de wiskunde

naar de Drift in Laren verhuisde, ook in Blaricum woonde[3] en Suus Hoven, met wie hij al betrekkelijk jong trouwde, een huwelijk dat tot aan zijn dood in 1999 stand hield. De verhoudingen binnen dit clubje studenten, de vriendschappen, de rivaliteit, de teleurstellingen en tenslotte het uit elkaar groeien van de vrienden, het is allemaal minutieus vastgelegd in 'Bij Nader Inzien', Voskuils later succesvol voor televisie bewerkte ruim 1.200 pagina's tellende roman[4]. Voor Paul Dehoes, een van de hoofdpersonen uit het boek, stond de jonge Jaap Oversteegen model, zoals hij ook in een van de boeken van Frida Vogels figureert.
Na zijn studie werd Jaap leraar Nederlands. In Deventer. Niet voor lang. Na drie jaar al keerde hij terug naar Amsterdam, werd directeur van de Stichting voor Vertalingen en schopte het uiteindelijk tot zeer gezaghebbend neerlandicus en hoogleraar, eerst in Amsterdam, later in Utrecht. Niet verkeerd voor een Blaricumse middenstanderszoon.
Maar terug naar de Oversteegens van de Blaricumsche Boekhandel. Want de meeste oudere Blaricummers zullen zich hen beter herinneren dan hun zoon Jaap die na voltooiing van het gymnasium in Hilversum al gauw, rond 1946, voorgoed uit zijn geboortedorp vertrok.

Mevrouw Oversteegen-van Wijk

De vriendelijke grijze dame met knotje en bril in de winkel waar ik mijn boeken leende was mevrouw J.C. (Jo) Oversteegen-van Wijk. Ze werd in 1892 in Amsterdam geboren als dochter van een onderwijzer en woonde als kind in de Linnaeusstraat. Ze bezocht de Amsterdamse Industrieschool, een school bedoeld voor ´fatsoenlijke meisjes uit den beschaafden middenstand´ waar ze handelscorrespondentie en boekhouden kreeg. Rond haar 18e ging ze werken bij de Haarlemse bankier Van Hamel om later secretaresse te worden bij Hin, een kousenfabriek, ook in Haarlem. In die periode was ze behoorlijk idealistisch en dat is ze, zo lijkt het, altijd wel gebleven. Zo zat ze bij de Rein Leven beweging, die geheelonthouding, vegetarisme en de gelijkwaardigheid van man en vrouw binnen het huwelijk propageerde en die zich onder meer bezig hield met het bestrijden van prostitutie. Ze ging vanuit haar idealisme zelfs zo ver dat ze, in het begin van haar Blaricumse tijd, een prostituee onderdak bood om die weer op

3 in: Frida Vogels. De harde kern. Van Oorschot 1992-1994
4 J.J. Voskuil Bij nader inzien. Van Oorschot 1963

het rechte pad te brengen. Vergeefs: het werd een teleurstellende ervaring. Behalve dat ze zich bewoog in kringen rond Rein Leven, was ze lid van de geheelonthoudersbond en -we spreken over de tijd rond de Eerste Wereldoorlog- deed ze mee aan een antimilitairistische demonstratie. Zo leerde ze bijvoorbeeld mensen als Felix Ortt, Frederik van Eeden en Jacob van Rees kennen. En ze ontmoette er, bij de geheelonthoudersvereniging, Hendrik Frans Pleging (geb. 1892) met wie ze op haar 24ste trouwde. Voor zijn gezondheid verhuisden ze naar Blaricum. Het mocht niet baten: in april 1919, nog geen twee jaar na hun huwelijk, stierf hij aan tbc. Jo[5] bleef achter met haar pasgeboren dochter Henny. Om in haar levensonderhoud te voorzien begon ze een winkeltje in schildersbenodigdheden in een huis van de kolonie van professor Van Rees aan de Torenlaan 25. Het was in die tijd dat ze Willem Oversteegen leerde kennen met wie ze in 1920 in het huwelijk trad.

Ook Willem George Frederik Oversteegen jr. (zijn vader had dezelfde voornamen) was geboren in Amsterdam, aan de Elandsgracht. Omdat zijn moeder, Huberdina Oversteegen-van Vessem, beslist wil dat haar kinderen naar de Humanitaire School in Laren gaan, verhuist het gezin naar Blaricum. Willem, dan 8 of 9 jaar oud, is een van de eerste leerlingen op deze 'Hum', door Van Rees opgericht (en aanvankelijk in zijn eigen villa gehuisvest) in de geest van de Rein Leven beweging en de Blaricumse Christen-anarchisten. Zou diezelfde geest nog heersen op de Larense Montessorischool, de directe voortzetting van de 'Hum'? Eerste onderwijzeres van de nieuw gestichte school is Juffrouw (Marie) Calisch; Cor Bruijn, schrijver van onder meer Sil de Strandjutter, is er enige tijd (hoofd-) onderwijzer. Anders dan vele anderen had Willem Oversteegen

Willem Oversteegen

5 Waar ik in deze routebeschrijving voor volwassenen de voornaam gebruik, doe ik dat gemakshalve. Maar het was natuurlijk altijd 'mijnheer' of 'mevrouw'. En 'u'.

naar het schijnt geen al te beste herinneringen aan de 'Hum': als alleen maar de naam van juffrouw Calisch viel kon hij al in woede ontsteken. Want opvliegend kon hij wezen, Willem Oversteegen of 'de felle metten roden baerde' zoals zoon Jaap hem in zijn studententijd wel noemde.

Lees bibliotheek

Ab 2 boeken p. w. 0.60
„ 4 „ „ „ 1.10 } per mnd.
„ 6 „ „ „ 1.50 }

Leesgeld per week 10 cent per deel.

Blaricumsche Boekhandel

Huizerweg n. h. Postkantoor.

Advertentie uit De Bel, 2-5-1924

Via avondschool en training-on-the-job -zoals we nu zouden zeggen- bij een architectenbureau werd Willem bouwkundig tekenaar en architect. Zo bouwde hij begin jaren twintig het pand aan de Huizerweg waarin in 1923 aan de ene kant, op nummer 3, zijn vader z'n kruidenierszaak vestigde (die officieel in 1932 door zoon Cor van z'n moeder werd overgenomen) terwijl hijzelf met vrouw en kind aan de andere kant, op nummer 5 ging wonen en de boek- en kunsthandel/ uitleenbibliotheek van zijn vrouw hielp voortzetten en uitbreiden. Want in de bouw ging het slecht en bij het architectenbureau was hij daarom ontslagen. Vanuit huis, waar hij een tekenkamer had, bleef hij overigens nog gewoon bouwen en aanbestedingen regelen.

Daarnaast was hij lijstenmaker en drukte etsen, van anderen maar ook die van hemzelf: de bekende, prachtige etsen, veelal van karakteristieke, Blaricumse boerderijen, ingelijst in zijn werkplaats/atelier achter het huis[6]. En alsof dat nog niet genoeg was organiseerde hij op z'n tijd ook nog tentoonstellingen.

In artistiek en cultureel opzicht een rijk leven, daar aan de Huizerweg. "Schilders, schrijvers, beeldhouwers, mensen als professor Romein, Schlüter, Hermen en Jo Kruyder… die van gedachten wisselden en praatten over kunst, het leven, het was een soort cultureel centrum" al-

Aanbesteding.

Op Donderdag 19 Juni 1924, des middags 12 uur zal door den Architect W. G. F. OVERSTEEGEN Jr. namens den Heer M. SCHAAP JAC. Zn. te Huizen in hotel Promenade aldaar, worden aanbesteed

Het verbouwen van een Woon- en Winkelhuis

gelegen aan de Lindelaan no. E 143a. Bestek en teekening verkrijgbaar à f 2.50 bij den Architect Huizerweg 252a n.h. Postkantoor te Blaricum.

Advertentie uit De Bel 13-6-1924; let op het oud-Blaricumse 'huizing'-nummer

6 Zie ook het boeiend interview van Karin van der Raad-Doornik in Deelgenoor 70 Najaar 2012 Schilders zijn net classificeerders. Verhalen uit het leven van Henk Machielse

dus dochter -en ereburger van Blaricum- Henny in 1991 in Hei en Wei.[7] En ook zoon Jaap (1926-1999) herinnert zich in zijn memoires[8] bekende Blaricummers als Sal Slijper en de (kunst-)schilder Herman Kruyder[9], die hij noemt als de beste vriend van zijn vader. Een aardige anekdote: toen de Oversteegens dochter Henny niet wilden toestaan op dansles te gaan kwamen de Kruyders met een koffergrammofoon naar Huizerweg 5 om haar dansen te leren.[10]

Dat de Oversteegens, als eigenaren van een boekwinkel/uitleenbibliotheek, zelf fervente lezers waren zal geen verbazing wekken. Zoon Jaap noemt zijn vader op dat gebied zelfs 'onmatig'. Hij, de befaamde neerlandicus, heeft zijn literaire belangstelling dan ook beslist niet van een vreemde: het is hem met de paplepel ingegoten. In 1999, kort voor zijn dood verschenen zijn memoires. Hij vertelt daarin hoe zijn ouders altijd tot in de nacht zaten te lezen. Terwijl zijn moeder in het lezen vooral ontspanning zocht -televisie was er nog niet- wilde vader Oversteegen door te lezen vooral leren over het leven; hij las, 'om er beter van te worden'. Wat natuurlijk niet in financiële zin bedoeld was. Het lijkt typisch een beeld uit het pré-t.v. tijdperk en beter dan Jaap dat in zijn memoires doet, kan ik het niet beschrijven: *"Mijn moeder las met haar boek voor zich op tafel, want al lezende zat zij te breien, onophoudelijk, niet voor haar plezier maar toch ook zonder er erg onder te lijden: zulk werk moest, in een gezin met drie kinderen, voortgang vinden. Zij had dan, het was haast altijd koud in huis, één van onze ontelbare katten als 'bontje' om haar hals gedrapeerd, een privilege dat sommige van die katten zeer op prijs stelden. Ook mijn zuster en ik zaten op de geërfde biedermeier stoelen rechtop aan tafel te lezen, mijn vader was lange tijd de enige die een leunstoel had en zijn boek in de handen kon houden. Op avonden dat het vroeg donker werd zaten wij allemaal om de grote tafel in de huiskamer, want dat was het enige vertrek waar gestookt werd en waar het licht aan was. Mijn broer hield zich als enige met andere dingen onledig: hij is pas veel later aan het lezen geslagen, over beeldende kunst vooral."*

7 A. Lindeman. De zoontjes Hei&Wei Jrg 14 1991 nr 128

8 J.J. Oversteegen Etalage. Uit het leven van een lezer. Meulenhoff 1999

9 Herman Kruyder (1881-1935). Nederlands schilder, tekenaar en glazenier; woonde van 1928-1934 in Blaricum. Had z'n atelier op Mosselweg 3.

10 In: "Een bijzonder stel Het echtpaar Kruyder". Lida Calis Tussen Vecht en Eem 13e jrg. Nr.1. februari 1995. Brieven van de Kruyders aan de Oversteegens alsmede enkele foto's een getekend familiewapen en een omschrijving van een nieuw te bouwen atelier voor de kunstenaar zijn door de Erven J.J. Oversteegen geschonken aan RKD (Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie), Den Haag, Archief W.G.F. en J.C. Oversteegen-Van Wijk, nummer toegang 0697

Willem George Frederik Oversteegen jr. overlijdt in 1959. Hij is niet ouder dan 64 geworden. Na zijn dood zet Jo de zaak nog tot 1966 voort waarna de hiervoor genoemde broer, Jo's zoon Huub, meubelmaker en woninginrichter, in het pand trekt. Zijn moeder verkast naar de woning boven de winkel. Zo kan ze blijven wonen in het door haar man gebouwde pand waar ze ongetwijfeld erg trots op en zeer verknocht aan was. In 1986 komt ze te overlijden. Haar zoon Huub wordt, op zijn beurt, na enige jaren afgelost door zijn zoon Wim die echter al in 1987 sterft. Begin jaren '90 wordt de zaak overgenomen door voormalig werkneemster Eveline Viertelhaus en haar man Hans waarna in 2009 de 'Fa. Oversteegen' door hen wordt omgedoopt in 'Wonen en spelen'. Maar voor een al zo lang niet meer in Blaricum woonachtige Blaricummer als ik zal het toch altijd 'Oversteegen' blijven.

Naar de Dorpsstraat

Vóór het pand van de Oversteegens stond het gele haltebord van de NBM[11] met achter glas, in typemachineschrift, de tijden van de (olijfgroene) bus naar Hilversum. Naast de boekhandel zat de zaak van Willems jongere broer Cor (1900-1983) die wel 'de goede Heiland' genoemd werd en die ik voor me zie met een grijs baardje en in een witte winkeljas. Wijnen, deed hij in, en comestibles. Wat dat waren wist ik niet precies; het was toen blijkbaar een gangbaar begrip want ook Vonk en v/h Van Hoven, de groenteboer, adverteerden er in 1958 mee. Slechts een enkele keer ben ik er geweest, in die winkel in comestibles. De klandizie was wat deftiger dan bij onze eigen kruidenier Vonk (later Verkerk) die wat verderop zat, tussen horlogerie/juwelier de Raad en het in die tijd beslist minder hippe maar wel veel bruinere Spijkstra waar schele Willem nog niet op een sokkel stond; die fietste nog gewoon door het dorp. Bij Vonk en bij Verkerk konden we altijd terecht: 's avonds maar ook op zon- en feestdagen. Alleen tijdens de vakantiesluiting die je toen had (er waren onderlinge afspraken over welke winkels wanneer wegens vakantie dicht waren) gingen we naar een ander; naar Steenbeek (van de jong overleden klasgenoot (?) Fransje) of naar Gijs Rokebrand (van een van de twee Bea's uit mijn klas; in 2016 Koninklijk onderscheiden zag ik; bij deze een late felicitatie!) allebei op de Meentweg. Maar op weg naar school kwam ik daar niet langs.

Ron van den Berg

Dit artikel wordt vervolgd in Deelgenoot 84.

11 NBM Nederlandsche Buurtspoorweg-Maatschappij

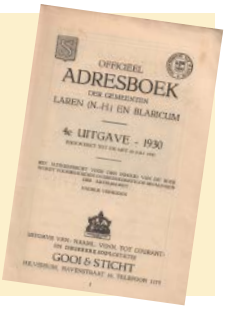
OPROEP
oude opnamen op film of video

De Historische Kring Blaricum heeft in de afgelopen jaren drukbezochte filmavonden gehouden. De films betroffen de geschiedenis van Blaricum en het Gooi zoals bijvoorbeeld diverse familiefilms, een film over het kindersanatorium 'Hoog Blaricum' en een film over de bevrijding in 1945. Deze films hebben we destijds kunnen aanschaffen bij het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid. Daarnaast ontvingen wij van de heer Gerbe van der Woude een aantal videobanden met registraties van diverse gemeentelijke evenementen.

Ongetwijfeld zullen er onder de inwoners van Blaricum mensen zijn die in het bezit zijn van **oude opnamen op film of video** die gemaakt zijn tijdens **diverse festiviteiten die in ons dorp** plaatsvonden.
Als u materiaal aan ons beschikbaar zou willen stellen, kunnen wij weer dvd's produceren om die te gebruiken voor een vertoning op filmavonden. Op deze manier hebben we dan ook weer een stukje Blaricumse geschiedenis voor ons archief.

GEVRAAGD: OUDE ADRESBOEKJES

Iedere maand ontvangen we een aantal malen een vraag over de woonplek(ken) van een persoon in een bepaalde tijd.
Vaak kunnen we helpen het raadsel op te lossen. Soms ook niet. Heeft u nog oude adresboekjes die u aan de Historische Kring wilt schenken? Wij houden ons aanbevolen.

OFFICIEEL
ADRESBOEK
DER GEMEENTEN
LAREN (N.-H.) EN BLARICUM
UITGAVE - 1930
GOOI & STICHT

Adresboek 1930

HERMAN VAN DER HEIDEN
Puinrecycling BV
HANDEL IN MENGGRANULATEN, GRIND, GROND EN ZAND.
RECYCLING VAN BEDRIJFSAFVAL, BOUW-EN SLOOPAFVAL,
GROENAFVAL EN A/B/C HOUT.

LOCATIE Randweg 4, 1272LZ Huizen
035 - 525 74 53 / 538 36 20
info@puinrecyclinghuizen.nl
WWW.PUINRECYCLINGHUIZEN.NL

Café d'Ouwe Tak

Het café is de hele week geopend. Op dinsdag t/m zondag wordt voor u gekookt van 17.00 tot 21.30 uur.

Café d'Ouwe Tak:
Het café waar je óók kunt eten!

Eemnesserweg B13, 1261 HD Blaricum, 035-5314300, www.ouwetak.com

'Uw kruidenier om de hoek'

Blaricum

Albert Heijn 1887 2012 125 jaar

Elke dag van de week open:
maandag t/m zaterdag van 08.00 - 21.00 uur, iedere zondag van 12.00 - 18.00 uur

Familie Ton • Huizerweg 8, 1261 AW Blaricum • Tel: 035-5386006

Historische Kring Blaricum

